

Her sabah yeni ve güzel bir güne uyanmayı diliyoruz. Ne yazık ki hak ihlalleriyle dolu haberler karşılıyor bizleri. Hem bu ihlallerin hem de umudu yeşerten konuların yer aldığı sayımızla sizlerle birlikteyiz.

Bakalım konu başlıklarımıza.

On ekim gününü kara günlerden biri olarak belleğimize kazıdık. Gar katliamında ölenlerin sayısını söylüyoruz ama ne çok travmatik olay yaşıyor bunların yeterince farkında mıyız? Emine Ortakaya, katliamda yaşanan somut olaylardan ve travmalardan söz ederek öfkemizi boşaltmamıza eşlik ediyor, ‘On Ekim’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat, Rojin Kabaiş cinayetini, 11. yargı paketini, tabuları yıkan kadın çekici operatörünü, BM Kadın Biriminin Elçisi Eda Erdem Dünder’ı yorumlarıyla ‘Kadının Güncesi’ köşemize taşıyor. Gündem bunlarla sınırlı değil tabi.

Ülkemizde ahlak bekçileri türemeye başladı. Şule Sepin İçli, Grup Manifest’in başına gelenleri gündeme taşıyarak sanat tartışmasının kapısını aralıyor, ‘Ülkemiz Düzeninin Ahlak Bekçileri’ yazısında.

Adını Venüs’e yazdıran, çalışmalarıyla gurur kaynağımız olan fakat değeri ülkemizce bilinmeyen bir kadın var. ‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde, Nalan Yılmaz anlatıyor bu kadını, ‘Adını Venüs’e Yazdıran Kadın Mihri Hatun’ yazısında.

Yaşlı bir babaanne değer verdiği torununun sevgisiyle rock müziğinin evrensel olduğunu deneyimleyebilir. Nasıl mı? Bunu da Ergür Altan’ın, ‘Seksen Yaşında Öğrendim Müziğin Evrensel Olduğunu’ yazısından öğrenelim.

‘Arı Kovanı’ köşemizde, Şule Sepin İçli, İranlı Sanatçı Nilüfer Manafî ile söyleşiyor. ‘Ben Doğuruyorum’ diyor Manafî.

S. Nazik Işık, mücadele ve umut dolu yaşamına veda eden arkadaşı Ayten Gündüz’ü dokunaklı bir biçimde tanıtıyor bizlere, ‘Ayten Gündüz’ün Ardından’ yazısında. Bu yazıya uğramadan geçmemenizi öneririz.

‘Duygularımızı İfade Edebiliyor muyuz?’ köşemizde, Menekşe Koçak, belediyelerde engelliler için olması gereken destek sisteminin ayrıntılarına, yaşanmış örneklerden söz ederek değiniyor, ‘Yerel Yönetimler Engelli Destek Sistemi 2’ yazısında.

Apartmanlara sıkışıp kaldık. Doğanın doğal güzelliklerini çok özler olduk. Ebru Bozcuk, ‘Sayfiye Günlükleri’ yazısında bu özlemlerimizi sıralayarak bizlere keyifli ve umut dolu anlar yaşıtıyor.

Yakın arkadaşlık için gereken zamanı, kanserin önlenmesine umut olan aşığı, kronik uykusuzluk yaşayanların beyinlerine neler olduğunu merak edenleriniz, Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı, ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizi ziyaret etmeden geçmesinler.

‘Atlantis’e Ne Oldu?’ Bu sorunun yanıtını ve yorumunu Emine Kamçı paylaşıyor bizlerle.

Şule Sepin İçli, Fariba Zendebudi ile söyleşiyor, ‘Rol Modellerimiz’ köşemizde. O halde ‘Başarılı Bir İranlı Kadın Satranç Oyuncusu’ yazısını ziyaret edelim.

Yayla Boztaş, ‘Kent Sokakları Ve İnsanlar’ yazısıyla, bizi sokakta kızdıran, hayrete düşüren olaylara götürüyor.

‘Ebeveyn Ve Evlat İlişkileri.’ Filiz Gülmez, çocuklarıyla yaşadığı kıskançlık sorununu örnekleyerek anlatıyor, ‘Dengede Kalmak’ köşemizde.

Gülümsün Cambazoğlu, Isparta'yı öyle bir anlatmış ki insanın hemen Isparta'ya gidesi geliyor. 'Isparta'yı Gezmenin Dayanılmaz Hafifliği' diyor.

Çay demleme teknikleri çok farklı. Bir de Emine Kamçı'nın hazırladığı 'Deneyimlediklerim' köşemizden öğrenelim çay demleme tekniklerini. 'Çayı Pişirirseniz Ne Olur?'

Yaşadığımız bir olayın gerçekleri bakış açısına göre değişiklik gösterebilir. Ayşen Göreleli, çocuğunu öldüren bir kadının öyküsünde tartışıyor ve tartıştıyor bu farklı gerçekleri, 'Gerçeğin Ne Çok Yüzü var?' yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı 'Sanatın Kadın Sesleri' köşemizde, Filistin sorununa değinen Ebru Yaşar'ın ve beş altın madalya kazanan engelli kadın sporcu Defne Kurt'un bizlere nasıl ilham verdiklerini öğreniyoruz. İclal Aydın'ın sahnelere dönüşünü de keyifle okuyup gururlanıyoruz.

Ankara aşığı Ayşe Gülçin İlhan, bıkmadan usanmadan anlatıyor Ankara'yı. 'Kiremit Çatıdan Ankara' yazısıyla bize de sevdireyor Ankara'yı.

'Selvi Boylum Al Yazmalım' köşemizde, Emine Kamçı'dan bizleri merak ettiren 'Grup Zamanı' öyküsü var.

Yeni yazarımız Rengin Özesmi'yi 'Yüreğimizden Taşanlar' köşemize konuk ediyoruz, 'Nefes Kuşu' şiiiriyle.

'Umut Şarkıları' köşemizde, Grup Yorum'dan 'Yoldaşım vurulmuş' şarkısı var. Katliamların, kadın cinayetlerinin durmasını umut ediyoruz. Mücadele ve direnişle kalın. Gelecek sayımızda buluşmak üzere.

27 Ekim 2025

ON EKİM

YAZAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

10 Ekim 2015. Türkiye'nin her yerinden bir yığın 'Barış Eylemcisi' Ankara Tren Garı'nda toplanmıştı; oradan Sıhhiye Meydanı'na doğru yürüyeceklerdi. Her eylem alanına girişteki aramalarda parfümlerimizi, kolonyalarımızı, hatta bazen nasılsa kimsenin kitleyi provoke etmemek için ses çıkaramayacağını bildiklerinden, insanların ellerindeki-çantalarındaki kağıtları bile atmalarını, eylem alanına sokmamalarını emreden polis, o gün ne iş görüyordu hiçbirimiz bilmiyoruz. Sonunda olan oldu ve saat sabah 10.04'te peş peşe iki büyük patlama duyuldu, ortalık can pazarına, mahşer yerine döndü. Ambulans beklenirken alanı önce çevik kuvvet şereflendirdi ve ilk icraatı olarak zannetmeyin ki bombacıları araştırdı, yaralılara yardım eden sağlıkçılara biber gazı sıktı. Eh ne de olsa gazsız eylem, eylem sayılmazdı. Sanki önceden tembihliymiş gibi geç gelen ambulanslar da o kargaşada alana girmekte, yaralı ve ölümlere müdahale etmekte çok zorlandı. Olay yerindeki eylemcilerden sağ kalan sağlıkçılar etraflarındaki insanlara canhıraş yardım etmeye çalıştı ama yanlarında ne teknik donanım ne ilaç vardı. Hatırlarsınız; hepimiz bu olayları elimiz

yüreğimizde, yüreğimiz ağızımızda izledik. Sevdiklerimizden, arkadaşlarımızdan bir nebze iyi haber alabilmek için çırpındık durduk... Tabi ki telefonlarımıza hiçbir şekilde cevap alamıyorduk.

İki kişi tarafından eşzamanlı düzenlenen bu intihar saldırılarında 103, kimi kaynaklara göre de 110 kişi yaşamını yitirdi ve 500'den fazla kişi de yaralandı.

Bu olay, Türkiye tarihinin en kanlı intihar saldırısı olarak kayıtlara geçti. Bu olaydan sonra nice çocuklar ebeveynsiz, nice ebeveynler evlatsız kaldı. Ne uğruna? Bir de Cumhurbaşkanı beyefendi kalkmış, ülkemizdeki genç nüfusun azaldığından dem vuruyor ve ailelere bol çocuk yapmalarını tavsiye ediyor; güya bu yılı 'Aile Yılı' tayin etmişler. Tabi böyle söylenince hepimiz bir ürktük çünkü 'Emekliler Yılı'nda ne olduğunu gördük. Acaba aile yılında da yeni katliamlar mı gelecek diye... Gerçi alçak, ahlaksız erkekler bol bol kadın öldürüyorlar zaten... Biz doğuralım, siz korumayıp öldürün öyle mi? Siz çok öldürün diye biz çok çocuk doğuramayız, kusura bakmayın ya da bakarsanız da bakın! Ayrıca Çocuk doğurma potansiyeli olan insanları kendinizden saymayıp, Suruç katliamlarında, Gar katliamlarında... acımadan öldürüyor ya da ölmesine göz yumuyorsunuz. Onları tedavi edecek olan hekimlere 'Giderlerse gitsinler,' diyorsunuz çünkü gidenler sizin doktorlarınız değil, halkın doktorları. Böylece, halk tıbbî tedaviye ulaşmakta zorlanıyor ve yine onları bu politikalarınızla ölüme terk etmiş oluyorsunuz.

Gar katliamının ardından eylemdeki devletin güvenlik zafiyeti sorgulanmaya başlanınca, o dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu akıllara seza o ünlü sözünü söyledi gözümüzün içine bakarak:

"Biz aslında katilleri tespit edebiliyoruz fakat patlatmadan onları yakalayamıyoruz..." İnsanın içinden, 'keşke sizi patlatsalardı,' demek gelmiyor mu sizce de? Bu arada, katliamı IŞİD İntihar bombacılarının yaptığı ortaya çıktı. Artık sözün gücünü yitirdiğini düşünüyorum ama bu adamlar yurt-dışından birkaç gün önce gelip bütün hazırlıklarını yapmışlar ve devlet bunlara en ufak bir engel çıkarmamış. Eli kanlı katiller her zaman becerikli olur fakat ya devletin zafiyeti?...

Bu sene İzmir Demokrasi Güçlerinin organize ettiği bir 10. Yıl anması yapıldı Alsancak Tren Garı'nın karşısında. Tam o noktada İzmir Büyük Şehir Belediyesi katliamda ölenlerin anısına bir anıt yaptırmıştı. Saygı duruşuyla başlayan anmamız bu anıt çevresinde yapıldı. Türkiye İnsan Hakları Vakfının İzmir Şubesi yöneticilerinden bir arkadaşımız patlamada arkadaşlarını ararken bir kadın arkadaşla karşılaşılıyor. Kadının yüzünden kanlar akıyor ve kriz halinde ağlıyor. İHD yöneticisi olan arkadaşımız ona sarılıyor ve diyor ki 'Göz yaşın göz yaşına karıştı, kanın kanıma, terim terine karıştı. Artık biz kardeşten de öteyiz.'

Sonra bulabildiği bir mendille kadının yüzünü siliyor ve görüyor ki onun yüzünde herhangi bir yara yok. Ardından kadın biraz kendini toparlayınca birinin kanının yüzüne fışkırdığını hatırlıyor, bunu arkadaşımıza söylüyor. Tabi ikisi de hıçkırığa hıçkırığa ağlıyorlar; 'Artık iki değil üç

kardeş olduk bu kan sayesinde. Onun şu anda adını bilmediğimize göre buradaki herkesle kardeş olduk,' diye trajik bir konuşma geçiyor aralarında. 10. Yıl dönümü anmasında da karşılaştılar ve bu olayı bizimle de paylaştılar. Biz Sedat Peker'in, Barış Akademisyenleri için, "Kanlarınızla duş alacağız" dediği gibi kanla değil, tertemiz saf sularla duş almak istiyoruz.

Devletin kolluğu ise katillere yapamadığını eylemcilere yapmaya devam ediyor; dayanaksız bir şekilde gözaltına alıyor, yerine göre copunu – gazını esirgemiyor, dövüyor, önüne katıp kovalamaktan en ufak bir hicap duymuyor, ne de olsa arkası sağlam. Kimseye hesap vermiyor nasılsa...

Şimdi de devlet yöneticileri kendince bir barış inşa etmeye çalışıyor. 'Barışın en kötüsü savaştan iyidir,' denir fakat eze eze barış olmaz. Bir yandan Kürt-Türk toplumlarını birbirine karşı kışkırtacaksınız, öte yandan 'Ben Barış yapıyorum. Barışı kim istemez ki,' diyeceksiniz...

Yine söylüyorum; sözün bir hükmü kalmadı ama: Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu?

Kendimi de katarak söylüyorum:

Diren ey halkım. İyiden, doğrudan ayrılma. Kendi gücünü fark et, hisset. Senin zaten bizzat yolcusu olduğun barış alanını kimsenin kirletmesine izin verme. Bu hak her şeyden önce Türküyle, Kürt'üyle senin, benim, bizim.

KAYNAKÇA:

<https://www.bbc.com/turkce/articles/cd1103ddn9ko>

Ekim 2025

KADININ GÜNCEİ EKİM

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları Dergisi sevenleri. Yine dopdolu bir kadının güncesi köşesiyle sizlerleyiz.

Önce Başlıklar.

- Rojin Kabaiş İçin Adalet Çağrısı Sürüyor: 'Bulunan 2 Erkek DNA'sının Kimlere Ait Olduğu Açıklanmalı'
- 11'inci Yargı Paketi Taslağında Tartışma Yaratacak Düzenlemeler: LGBTİ+ Bireylere Hapis Cezası

- İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Kadın Çekici Operatörü Tabuları Yıktı: 'Bu Bir Tutku'
- 4 Kız Öğrenciye Taciz Skandalında 'Rızaları Olabilir' Ayıbı
- Eda Erdem Dünder, BM Kadın Birimi'nin "İyi Niyet Elçisi" Oldu
- İtalya Da Taşıyıcı Anneliğe Hapis Cezası
- Bu Kırsalın Ortasında Sadece Kadınlar Yaşıyor, 2 Şarta Uyanları Kabul Ediyorlar

Rojin Kabaiş İçin Adalet Çağrısı Sürüyor: 'Bulunan 2 Erkek DNA'sının Kimlere Ait Olduğu Açıklanmalı'

Van'da 27 Eylül 2024'te kaldığı yurttan ayrıldıktan sonra kaybolan ve cansız bedeni 15 Ekim 2024'te Mollakasım Mahallesi sahilinde bulunan Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü 1'inci sınıf öğrencisi Rojin Kabaiş'in şüpheli ölümüne yönelik soruşturma sürüyor.

Rojin Kabaiş'in şüpheli ölümünün aydınlatılması amacıyla bir araya gelen kadınlar, Diyarbakır Dağkapı Meydanı'nda oturma eylemi yaptı, Rojin için adalet çağrısında bulundu.

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Eş Başkanı Ayşe Serra Bucak Küçük ve çok sayıda sivil toplum kuruluşu temsilcisinin de destek verdiği eylemde konuşan Rojin Kabaiş İçin Adalet Komisyonları üyesi Zeliha Taşkiran, Rojin'nin ölümünün üzerinden bir yıl geçmesine rağmen soruşturmada ilerlemenin kaydedilmediğini söyledi. Rojin Kabaiş için Adalet Komisyonları olarak, Rojin'in şüpheli ölümüyle ilgili süreci adım adım takip ettiklerini söyleyen Taşkiran, "21 yaşında bir üniversite öğrencisi olan Rojin, 27 Eylül 2024 günü gecesi kaldığı KYK yurdundan çıktı ve bir daha geri dönemedi. Tam 18 gün boyunca arandı, cansız bedeni en son görüldüğü yerden 20 km uzaklıkta Van Gölü kıyısında akıntının tersi yönünde bulundu. Otopsi raporu 28 gün bekletilerek ne avukatlarla ne de aileyle paylaşıldı. Otopsisinde bedeninde iki farklı erkeğe ait DNA bulundu, ancak bu DNA'ların kime ait olduğu ve bedeninin neresinde bulunduğu geçtiğimiz bir yıldır açıklanmamıştı" diye konuştu.

"Rojin intihar etti" denilerek soruşturma dosyasının kapatılmaya çalışıldığını aktaran Taşkiran, şöyle devam etti:

"Biz, geçtiğimiz bir yıl boyunca her bir karanlık noktayı aydınlatmak için sokakta, sosyal medyada ve hayatın her anında bulunduğumuz her yerde Rojin'e ne oldu sorusunu sorduk. Rojin'i unutturmamak. Bu mücadelemiz sonucunda ATK, Rojin'in otopsisinde bulunan 2 farklı erkeğe ait olan 2 DNA örneğinin bedeninin neresinde olduğu bilgisini içeren raporu dosyaya ekledi.

2 farklı erkeğe ait olan DNA'lar göğüs bölgesinde ve vajinanın iç bölgesinde tespit edildi. Bu bulgularla beraber, Rojin'in katledilişi artık intihar ya da şüpheli durum diyerek geçiştirilemeyecek

noktadadır. Aksine, cinsel saldırı ihtimalinin etkin bir şekilde araştırılması gerekmektedir.”

"Geçtiğimiz bir yılda erkek yargı, kadınların yaşam haklarını korumak, Rojin için adaleti sağlamak ve failleri açığa çıkarmak yerine kamuoyunu susturmaya çalıştı. Adli tıp raporlarından kamera görüntülerine, telefon sinyallerinden, DNA örneklerine kadar pek çok kritik bulgu ya kamuoyundan gizlendi ya da çelişkilerle dolu bir şekilde bazı medya gruplarına aktarıldı. Mücadelemizle ortaya çıkardığımız gelişmeler ışığında şimdi Rojin’in bedeninde bulunan 2 erkek DNA’sının kimlere ait olduğu tespit edilip, şüpheliler gözaltına alınmalıdır.

Adli Tıp Kurumu 2 erkek DNA’sının kimlere ait olduğunu dosyaya sunmak ve kamuoyuna da açıklamak zorundadır. Hukuki dayanaktan yoksun bir şekilde dosyaya kısıtlılık kararı getirildi. Dosyaya yeni atanan savcı ile bu kısıtlama kararı kısmi bir şekilde kaldırılmıştı. En baştan beri, bu somut herhangi bir gerekçesi olmayan kısıtlılık kararının, dosyanın selameti için değil, gerçeklerin aileden ve avukatlardan gizlenmesi için getirildiğini biliyoruz demiştik.

Adli Tıp Kurumu’nun, Rojin’in otopsi raporunu dosyaya eklemesiyle öğrendik ki savcı ve Adli Tıp Kurumu bir yıldır ellerinde bulunan bilgileri gizlemiştir. Bu, delillerin karartılmasıdır, deliller gizlenerek suç işlenmiştir. Bu, açıkça bir kadın cinayetine ortaklıktır. Van Barosu ve Barolar ortak yaptığı açıklamada, ATK hakkında suç duyurusunda bulunulduğunu aktardılar. Biz de sürecin takipçisi olacağız. Rojin’in adaletini sağlamak için bütün kentlerde sokaklara çıkmaya, adalet mücadelemizi büyötmeye devam edeceğiz.”

11’inci Yargı Paketi Taslağında Tartışma Yaratacak Düzenlemeler: LGBTİ+ Bireylere Hapis Cezası

AKP’nin hazırladığı 11’inci yargı paketinin taslağında LGBTİ+ bireylerin yaşam haklarına kısıtlama getirecek düzenlemelerin yer aldığı belirtiliyor.

Buna göre, taslakla Türk Ceza Kanunu’nun 225. maddesinde değişiklik yapılması öneriliyor. Düzenleme önerisiyle, aynı cinsiyetteki kişilerin evlenme ya da nişan töreni yapması hâlinde 1 yıl 6 aydan 4 yıla kadar hapis cezası getirilebilecek. Ayrıca mevcutta “alenen cinsel ilişkide bulunma veya teşhircilik” fiillerinin cezası 6 ay ile 1 yıl arasında iken, bunun aralık 1 ila 3 yıla çıkarılması planlanıyor. T24’ün haberine göre cinsiyet değiştirme yaşının şu anki 18’lik sınırdan 25’e çıkarılması hedefleniyor. Yeni taslakta, cinsiyet değiştirme ameliyatı hakkı için şu koşullar getiriliyor:

- Kişinin 25 yaşını doldurmuş olması ve evli olmaması,
- Cinsiyet değişikliğinin ruh sağlığı açısından zorunlu olduğunun Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hastanelerce düzenlenecek raporlarla ispatlanması,
- Bu raporun dört ayrı değerlendirme sürecinden geçmesi (her biri üçer ay arayla),
- Raporun ancak eğitim ve araştırma hastanelerinden alınması.

-Ayrıca, genetik ya da hormonal nedenlerle genital gelişim bozukluğu tespit edilen kişiler için “zorunlu tıbbi müdahale”nin mümkün olması, ancak bu müdahaleler neticesinde nüfus siciline cinsiyet değişikliği yapılabilmesi için mahkeme kararı gerekeceği de ifade edilmiş durumda. Taslakta ayrıca, yasal koşullara aykırı yapılan cinsiyet değişikliği işlemleri için ceza önerisi yer alıyor. Buna göre, kurallara uymadan cinsiyet değişikliği ameliyatı yapan kişiye 3 ila 7 yıl hapis cezası ve 1.000 ila 10.000 gün arasında adli para cezası öngörülüyor.

Taslakla birlikte sunulan gerekçelerde, “sağlıklı nesiller yetiştirmek”, “aile kurumunun ve toplumsal yapının korunması” gibi ifadeler ön plana çıkıyor. Cinsiyet değişikliği sürecinin bilimsel olarak zorunluluğunun ortaya konulması gerektiği, bu kararların “hayatın ileriki bölümünü ciddi şekilde etkileyebileceği” gerekçesiyle daha olgunluk sahibi bir yaş (25) beklenmesi gerektiği belirtiliyor.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Kadın Çekici Operatörü Tabuları Yıktı: 'Bu Bir Tutku'

İzmir Büyükşehir Belediyesi Makine İkmal, Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığı İşletme Şube Müdürlüğü bünyesinde görev yapan 53 yaşındaki Munise Demirer, çekici operatör olarak çalışıyor. Biri 21 diğeri 18 yaşında iki oğlu olan elektronik teknisyeni Munise Demirer, ağır vasıta çekici araçları kullanıyor.

Mesleğine tutkuyla bağlı olduğunu dile getiren Demirer, arızalanan araçları tek başına çekiciye yükleyip Gaziemir’de bulunan tamir atölyesine getirdiğini söyledi. Müdürlük bünyesinde en büyüğü 17 metre ve 42 tonluk TIR da dahil bütün çekici araçları kullanan Demirer, bu işi çok sevdiği için şoförlüğü tercih ettiğini belirtiyor. Demirer, 2010'dan bu yana aktif olarak ağır vasıta kullandığını ve 2019’da Büyükşehir Belediyesinde çalışmaya başladığını bildirerek, “En büyük araçtan tutun da en küçük araca kadar hepsini kullanıyor ve çok keyif alıyorum. Bir daha dünyaya gelsem, sanırım yine bu işi yapardım” dedi. Öğrenmenin sınırı olmadığına inandığını vurgulayan Demirer, şunları söyledi:

“Araç konusu ucu açık bir mutfak. Araçları çok sevdiğim ve çok şey öğrenmek istediğim için iki yıl boyunca boş zamanlarımda sanayide bir ustanın yanında çıraklık yaptım. Bu bir tutku. Araba kullanmak çok güzel ama bir aracı bir yerden başka bir yere almak başka bir deneyim. Hepsinin bana kattığı artı bir bilgi var. Ben biraz da bilgi edinmeyi seviyorum. Altın bilezik gibi. Yaptığım her iş beni heyecanlandırıyor. Bana sürekli bir şeyler kattığını düşünüyorum.”

Yolda kalan herhangi bir aracı atölyeye getirmek üzere herkes gibi yalnız çalıştığını belirten Munise Demirer, “Ben de tek başıma göreve gidiyorum. Gece veya gündüz fark etmiyor. Zorlukları oluyor ama üstesinden gelmeyi bir şekilde öğreniyorsunuz. Başarmak zorundasınız. Çok zorlandığım yerde yardım istiyorum. Bir erkeğin fiziksel gücüne sahip değilim ama yaptığım işte

zorlansam da işimi seviyorum" dedi. İşini yaptığı esnada çok güzel tepkiler aldığını belirten Demirer, şunları söyledi:

“Çoğu zaman ‘Abla helal olsun. Bravo. Bu işi yapan kadınlar da var mı?’ diye güzel tepkiler alıyorum. Bazen ‘Elinin hamuru ile bu işlere bulaşma’ şeklinde klasik tepkiler geliyor. Onlara da ‘Ellerimi yıkadım, mutfaktan çıkıp buraya geldim. Buraya da yetiştim’ diyorum. Çocuklarım benimle gurur duyuyor. Bazı şeyler biraz da çocuklarımızla ilgili. Bir şeyleri başardığımızı, imkânsız gibi görünen şeyleri yaptığımızı ispatlamak, yılmadan bir şey yapabilmek... Bunları göstermek benim için kıymetli. Çocuklarıma güzel bir anne ve iyi bir örnek olduğumu düşünüyorum. Burada çalışan ve vefat eden bir şoför abimizin dolabını bana verdiler. Hepsi çok iyi insanlar. Bana çok yardımcı oldular.”

4 Kız Öğrenciye Taciz Skandalında 'Rızaları Olabilir' Ayıbı

Cumhuriyet'ten Rengin Temoçin'in haberine göre; Elazığ'da bir spor kulübünde görev yapan hentbol antrenörü İ.B. hakkında, 12–14 yaş aralığında dört kız öğrenciye yönelik taciz iddiasıyla açılan davada beraat kararı verildi.

Dosyaya ilişkin süreçte, geçen yıl nisan ayında tutuklanan antrenörün ilk yargılamada beraat ettiği, sonrasında 27 ay hapis cezası aldığı; ancak bir üst mahkemenin “rıza olabilir” gerekçesiyle kararı bozup dosyayı yerel mahkemeye gönderdiği belirtildi. Yapılan yeniden yargılama sonunda sanık İ.B. hakkında beraat kararı çıktı.

Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği, karara itiraz edeceklerini açıkladı. Dernek avukatlarından Çisel Demirkan Sakallı, dosyada yazışmalar, ses kayıtları ve tanık beyanları bulunduğunu, “Mesaj kayıtlarında sanık İ.B.’nin iddiaları kabul edip özür dilediğini söylediğini” ifade etti. Sakallı, istinafin dosyada “çocukların rızası olabileceğine” dair ifadeleri gerekçe gösterdiğini, bugün de “rıza” vurgusuyla beraat verildiğini belirterek, kararın çocukların adalete olan güvenini zedelediğini söyledi.

Dernek, uluslararası sözleşmelere ve çocukların üstün yararına dikkat çekerek hukuki süreci sürdüreceğini bildirdi.

Eda Erdem Dünder, BM Kadın Birimi'nin “İyi Niyet Elçisi” Oldu

Türkiye Kadın Voleybol Takımının ve F.Bahçe Medica'nın kaptanı Eda Erdem Dünder, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi tarafından “İyi Niyet Elçisi” olarak atandı.

11 Ekim Dünya Kız Çocukları günü öncesindeki lansmanda konuşan Eda, “Çok mutlu ve gururluyum. BM Kadın Biriminin Türkiye İyi Niyet Elçisi olmak muazzam bir duygu. Kadınların ve genç kızların üzerindeki etkimin farkındayım ama bu unvanla beraber Türkiye’de tüm kadınların ve kız çocuklarının sesi olmaya çalışacağım.

Sadece sporda değil, hayatın her alanında onlara daha güvenli bir ortam daha eşit şartlar ve destek sağlamak için sesimizi birleştireceğiz. Sloganımız da belli. 'Bizim sesimiz, bizim gücümüz.' Biz birlikte olduğumuz zaman gücümüzü paylaştığımızda sesimiz daha da yüksek çıkacak" dedi.

İtalya'da Taşıyıcı Anneliğe Hapis Cezası

İtalya'da Yasaya göre, uygulamanın yasal olduğu Amerika ve Kanada gibi ülkelerde taşıyıcı annelik yapmak isteyen İtalyan kadınlar, 2 yıla kadar hapis ve 1 milyon euro'ya kadar para cezasıyla karşı karşıya kalabilecek. Embriyoların ya da taşıyıcı anneliğin ticaretini yapan, organize eden ya da reklamını yapanlar da hapis ve 600.000 euro para cezasına çarptırılacak. Geçtiğimiz aylarda yürürlüğe giren yeni yasa ile taşıyıcı annelik 'evrensel suç' olarak tanımlanırken, The Guardian'ın haberine göre, ABD ve Kanada'da bu yolla ebeveyn olan çok sayıda İtalyan çift, ülkeye dönemiyor. Teröristler ve istismarcılarla aynı kategoride sayılan çiftler hapisle karşı karşıya.

Bu Kırsalın Ortasında Sadece Kadınlar Yaşıyor, 2 Şarta Uyanları Kabul Ediyorlar

Teksaas kırsalında, 70 yaşındaki Robyn Yerian tarafından kurulan ve sadece kadınların yaşadığı "Kuş Yuvası" (The Bird's Nest) adlı küçük ev komünü, modern hayata alternatif, destekleyici bir yaşam alanı sunuyor. Beş dönümlük bir arazi üzerine kurulu bu pastoral topluluğa katılmanın ise iki temel kuralı var: Erkek yok ve drama yok. Bu topluluk, "kadınları güçlendirmek" ve birbirlerine destek olmalarını sağlamak amacıyla kurulmuş.

Kurucu Robyn Yerian, kurallar konusunda son derece net. Erkeklerin topluluğa dahil edilmemesinin yanı sıra, en önemli kuralın "dramasız" bir yaşam olduğunu belirtiyor: "Dramalara, küçük hesaplara, insanların arkasından konuşmaya tahammül etmem. Bir sorunumuz varsa, doğrudan konuşuruz." Bu sayede, çoğu 60 ila 80 yaşları arasındaki kadınlardan oluşan topluluk, huzurlu ve destekleyici bir atmosferi koruyor.

Robyn Yerian'ın bu komünü kurma fikri aslında bir tesadüfle doğmuş. Emeklilik birikiminin yetmeyeceğini fark edince 2002'de aldığı araziye başlangıçta 55 yaş üstü herkese açmayı planlamış. Ancak kadınlara elektrikli alet kullanmayı öğrettiği bir atölye sonrası, ateş başında toplanan kadınların yarattığı güçlü dayanışma hissi, ona "sadece kadınlara özel" bir topluluk kurma ilhamı vermiş. Kuş Yuvası'nın en önemli felsefelerinden biri de uygun fiyatlı olması. Sakinler, kendi küçük evlerini getirdikleri arsaları için su, çöp ve bakım dahil ayda sadece 450 dolar ödüyor.

Topluluk, yoga, kitap kulübü, yüzme ve el sanatları gibi ortak aktivitelerle ve birbirlerine "her zaman bir yardım eli uzatarak" güçlü bir dostluk ağı oluşturuyor. Yeni üyeler ise, topluluğun uyumunu korumak adına, önce telefonla görüşülerek ve ardından birkaç gün misafir edilerek dikkatle seçiliyor. Robyn, "gerçek bir topluluğun parçası olmak isteyen, şefkatli insanlar" aradığını belirtiyor.

Buraya yerleşen kadınlar, evlerini satıp küçük bir eve geçerek geliyor ve Robyn'in de dediği gibi, "Burası bizim son evimiz, umarız elimizden geldiğince birbirimize eşlik ederiz.

Gelecek sayımızda kadın gündemini oluşturan gelişmelerle sizleri yeniden buluşturmak için çalışmaya devam edeceğiz. Umutla kalın.

21.10.2025

ÜLKEMİZ DÜZENİNİN AHLAK BEKÇİLERİ

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Geçenlerde, Grup Manifest ile ilgili bir sanat söyleşisini izledim. Tüylerim ürperdi. Sahnede dans ederek şov yapan grubun yaptığı iş sanat değilmiş. Değerlerimizi sorgulatiyormuş. İcra edilen müzikler, yazılan kitaplar sanatsal değeri taşır mı taşımaz mı konusunda söz söylemek bana düşmez. O söyleşide, bu gruba destek veren insanlar da yargılanıyordu. Göz altılardan, tutuklamalardan, baskılardan hiç söz edilmedi. Yasakçı bir anlayışın kol gezdiği bir ülkede, sanat kendini nasıl var edecek? Özgür üretim nasıl yapılacak? Gerçekten sanat konusunda araştırmalar yapan ilgili insanların yorumları farklı olabilir. Düşüncelerine katılırız, katılmayız bunlar ayrı konu. Bunları dillendirmek başka, yetkisi olan, olmayan herkesin yorum yapması, ahlak bekçiliğine soyunması bambaşka. Yürütülen tartışmalar, baskıya, tutuklamalara dönüşür, konserler yasaklanacak duruma evrilirse, işin boyutu tamamen değişir.

Bu grubun binlerce izleyicisi var. Hepsini mi ahlaksız? Sadece bununla kalmıyor. Şarkı sözleri yasaklanıyor, aile düzenine tehdit oluşturduğu için. Yıllardır kadınları aşağılayan şarkılar dillerden düşmez, hatta hareketli müzik olarak dinlenir ve oynanır. Onlar bizim değerlerimize aykırı değil mi? İki örnek paylaşalım. 'Dam üstünde un eler, tombul tombul memeler.' bu şarkı toplumun hangi değerine hizmet eder? Kadının meta olarak görülmesini desteklemeyi mi? 'Tabancamın sapını gülle donatacağım. Alacağım başka yar seni çatlatacağım.' Bunlar cinsiyetçi, kadınları yok sayan, çok eşliliği normalleştiren, içinde şiddet barındıran şarkılardır. Bu örnekleri çoğaltabiliriz.

Ne oldu da kadınların sanatına, giysilerine bu kadar fazla dil uzatanlar artmaya başladı? 12 Eylül sonrasında siyasi yasaklar kapsamında kitaplar toplatılır, siyasi görülen sanatçıların şarkıları yasaklanırdı. Şimdi sorun tamamen politik. Kadınlar üzerinden yasakçı anlayışı artırmak, insanlara baskı yapıp korkutmak, geriye gidişin duvarlarını yavaş yavaş örmek.

Yıllardır bazı sanatçıların uyuşturucu kullandığı söylenir, hatta sanatçı oldukları için doğal karşılanırdı. Sanatçı sahnede kendilerini jiletleyen izleyicilere tanık olmadık mı? Uyuşturucu kullanmakla ilgisi olmayan sanatçılar göz altına alınıyor, onlar aracılığıyla sanatın onuruyla oynanıyor. Biz bu günlere, sanatın içine tükürmekle başlayan sözlerle başlayıp geldik. Uyuşturucu kullanımı ve uyuşturucu kaçakçılığının artmasında payı olanlara bir ceza var mı? Olmaz çünkü para akışı var orada. Para olunca, değerlerin lafı bile olmuyor.

Yasaklama uygulamaları ortada bir sorun olsa bile, o sorunu çözmez, tersine arzu doğurur. İnsanlar gizli gizli yaparlar. Ahlak zabıtası şeklinde davrananların kendi hayatları nasıl acaba? Ne kadar değerlerine bağlılar? İnsanların giyimi kuşama, yaşa, psikolojik durumuna, özgür tercihlerine bağlıdır. Beğenmek durumunda değiliz. Yasaklamaya ve baskı yapmaya hiç hakkımız yok.

Yetiştirme yurdunda çalışırken, kızlarımız yaşları gereği ve içinde bulundukları ruhsal koşullar nedeniyle, bizlere göre çok abartılı giyinirlerdi. Baskı yapmaz, yasaklamaz ve sözüm ona terbiye etmek adına tokat atmazdık. Tartışır, onların fikirlerini alırdık. Kendilerince doğru yolu bulurlardı.

Çocuk yuvasında çalışırken, gerici anlayışın hâkim olduğu bir yönetim gelmişti. En büyük çocuklarımız da ön ergenlik dönemindelerdi. 11-12 yaşlarındaydılar. Bazı oğlan çocuklar dolaplarının kapağına çıplak kadın resimleri asmışlardı. Her sabah denetlenen odalarda bu resimleri gören yönetim, kıyamet kopardı. “Utanmıyorlar mıymış bu resimleri asmaya? Bu resimlere izin veren meslek elamanları nasılmış?” Resimleri yırtmaya, çocuklara ve bize bağırırmaya başladılar. Farklı siyasi görüşten olan fakat eğitim konusunda ortaklaşabilen meslek elemanları bu olaya tepki gösterdik. Çocukların gelişimleri gereği bu merakın doğal olduğunu, kendi gençlik dönemlerini anımsamalarını istedik. Direnmemizin sonucunda resimlere karışmayı bıraktılar.

Değişim çağındayız. Teknolojik gelişmeler hızla bizi değişime yönlendiriyor. Buralarda yanlışlar da yaparız, sonuçta kendi doğrumuzu buluruz.

Muhalif olan sanatçılarımızın üzerinde çok yoğun baskı var. Sadece sanatçıların mı üzerinde var bu baskılar? Meslek elemanları, çalışanlar, emekliler, tüm toplum... ortak noktamız şu, bu baskılar kadınların yaşam standartlarını daha çok hedef alıyor.

Neler yapabiliriz? Bu gidişe dur demek öyle kolay olmayacak. Çünkü özellikle kadınları hedef alan gerici anlayışın hortladığı, daha da açık söylemek gerekirse hortlatıldığı günlerden geçiyoruz. Onlar baskıyı artırdıkça biz mücadele edeceğiz, yılmayacağız, yeni yöntemler bulacağız, umudumuzu yitirmeyeceğiz. Aklımızın erdiğince çevremizdeki insanlara anlatacağız, konuşacağız. Sokaklara çıkacağız. Hak mücadelesinde birlikte yol yürüyenlerle yan yana duracağız. Başka yolumuz yok.

23 Ekim 2025

TARİHİN KADIN YÜZLERİ **ADINI VENÜS'E YAZDIRAN KADIN** **MİHRÎ HATUN**

YAZAN: Nalan YILMAZ

nalanyilmz@yahoo.com

Türk edebiyatının ilk kadın şairlerinden olan Mihrî Hatun, 15. yüzyılda Amasya’da yaşadı. Doğum ve ölüm tarihi kaynaklara göre değişkenlik göstermekte olup Meydan Larousse’da 1460-1506 yılları arasında yaşadığı yazar.

Kadınların, birey olarak varlık göstermeleri hemen her toplumda ve dönemde sancılı olmuş. Özellikle feodal toplumlarda, siyasette, bilimde, sanatta, edebiyatta varlık göstermeleri kolay değil. Geçmişte var olan kölelik kurumu, bugün yasal olarak kalkmış olsa da içerdiği değer yargıları, kitlelere yaydığı algı, din olgusunu da arkasına alarak, örf ve adetlerle nesiller boyu yeni kuşaklara taşınmış. “Erke sahip mevcut iktidarlar sorunu elimine edecek çözümlere pek de yanaşmamış, baskıcı zihniyetler ne yazık ki pek çok toplumun vazgeçilmezi olmuş. Bu nedenle kadınlar, “uzay çağı, bilişim çağı” gibi kulağa hoş gelen kavramlarla adlandırılmış yüzyılımızda bile, hala bağımsızlık mücadelesi vermek durumundadır. Sözü edilen sosyal ve toplumsal gerçekler nedeniyle, kadın sanatçıları konuşurken ya da onların şiirle olan ilişkisinden bahsederken kadının, o toplumdaki görünebilirliğine ve statülerine bakmak durumundayız. Mihrî Hatun, Zeynep Hatun ve onların izinden yürüyen diğer kadın şairlerimizin haklarını ancak böyle teslim edebiliriz. Örneğin

Zeynep Hatun, evlendikten sonra eşi şiir yazmasını istemeyince o da zorunlu olarak kalemini bırakmış. Diğer bir söyleyişle, şair çok sevdiği bir uğraştan el çektirilmişdir. Sennur Sezer, Türk Safo'su Mihrî Hatun kitabında bu konuda şunları yazar, "... Mihrî'nin Zeynep'e yazdığı mektubu, beklemediği biri, Zeynep Hatun'un eşi Kadı İshak Fehmi Çelebi yanıtladı. Mektup mahkeme ilamı katılığındaydı... Zeynep Hanımdan söz ediyordu mektubunda... Mihrî'nin kanını donduran satırlarla: 'Zeynep Hanım ise ere varıp, eri hükmünde olup şiirden ve rical işe münasebetten el çekmiştir...' (s.142). Bu kısacık alıntı, zihni açık üretken bir kadının ataerkil düzen tarafından engellenerek kolaylıkla kafes ardına kapatılabildiğini açık bir şekilde göstermekte. Ölene kadar şiir yazmış / yazabilmiş Mihrî Hatun'un evlenmeyişi kim bilir, belki de Kadı İshak Çelebi'nin mektubu sebep olmuştur.

Osmanlı'da kız çocukları için kuran okumak, hatim indirmek eğitim için yeterli görülürdü. Günümüzde kadın şairlerin ve sanatla uğraşan kadın sayısının erkeklere oranla azlığının sebepleri için kültür tarihimize, gelenek göreneklerimizde bakmak gerekir. O devirde mevcut anlayışa karşı duran Kadı Belâyî mahlaslı şair Kadı Hasan Amasyevî yani Mihrî Hatun'un babası, kızının sıradan eğitimle sınırlı kalmasını istemedi. Açık görüşlü bir aileye sahip Mihrî Hatun ilk eğitimlerini babasından ve dedesinden aldı. Küçük yaşta Farsça, İslam tarihi, fıkıh, edebiyat gibi konularda bilgi sahibi oldu. Amasya o yıllarda Osmanlı'nın kültür sanat merkeziydi. Öğrenme aşkıyla tutuşan Mihrî Hatun için, şehrin düşünsel altyapısı ve ailesinin açık görüşlü olması büyük şanstı. O da eline geçen fırsatları değerlendirmeyi iyi bildi. Evliya Çelebi onun hakkında "Yetmiş cilt önemli kitabı okuyup bütün bilginleri bilim ve fende aciz bırakmıştır" (Yetmiş cilt kitâb-ı muteberi hıfzedüp cümle ulemayı mübahase-i ulüm ve fûnunda aciz bırakmış,) diye yazmış seyahatnamesinde.

Adı, kimine göre Fahrünissa kimine göre Mihrünnisa'dır. Hakkında oldukça az bilgi olmasının nedeni ise kadın şair olması ve edebiyatımızda kadın şairlere ilişkin pek de fazla çalışma, araştırma yapılmamış olması. Onu çağdaşlarından ayıran önemli özelliklerden biri Arapça ya da Farsça değil Türkçe yazmasıydı. Eserlerinde sade ve açık bir dil kullandı. Mihrî Cesurdu, eserlerinde aşk temasını korkusuzca kullandı. Günümüzde bile, her meslek grubundaki kadınlar cinsiyetçi bakış açısıyla örselenirken, cinsiyetçi politikalarla yaşamın dışına itilmek istenirken o, beş yüzyıl önce Osmanlı toplumunda varlığını şiirleriyle kabul ettirdi, yazdığı kaside ve gazelleriyle sarayın dikkatini çekti. Genç yaşta Amasya'da ün saldı, On dört yaş civarında, Bayezid II'nin annesi Gülbahar Sultan'a yoldaşlık yapması, onunla söyleşmesi için musahip olarak saraya alındı. Bu göreve atanmasında babasının şairliği, dedesinin Halveti Dergâhı Şeyhi Pir İlyas olmasının da önemi büyüktü. Mihrî Hatun, ilk gençlik yıllarında Sultan Beyazid II'nin meclisinde bulunmuş, onun padişah olmasının ardından oğlu Şehzâde Ahmed Amasya valisi olmuş ve o da babasının

izinden giderek edebiyata, eğlenceye önem vermiştir. Mihrî Hatun ise yazdığı hemen her şiiri ilk olarak yeni şehzadeyle paylaşmış böylece ona da kısa zamanda kendini tanıtmıştır.

Bu sıra dışı kadının ölümünden beş asır sonra, göz kamaştıran niteliklerine bir yenisi daha eklendi. Venüs gezegenindeki bir kratere NASA tarafından onun adı verildi: Mihrî Hatun Krateri. Atmosferi olan, kütlesi, büyüklüğü, yoğunluğu dünyamıza çok benzeyen, pek çok sanatçıya ilham kaynağı olan Venüs ayrıca mitolojinin de en önemli kadın figürlerinden. Bu nedenle adı genellikle kadınlarla birlikte anılmakta. Dünya kültürüne katkıda bulunmuş kadınların adlarını Venüs gezegenindeki kraterlere veren NASA bizim edebiyatımızdan da iki kişiyi onurlandırmış. Diğer isim ise Halide Edip Adıvar. (Adıvar Krateri)

Nasa'ın Mihrî Hatuna'a gösterdiği ilgiyi ne yazık ki ülke olarak biz ona pek de gösterememiştiz. Zeynep Hatun'dan sonra divan edebiyatının ikinci kadın şairi olan Mihrî Hatun, Divan'ı¹ günümüze ulaşan ilk kadın şairimizdir ve eserleri Rus Türkolog Elena Maştakova tarafından ortaya çıkartılarak ilk kez, SSCB Bilim Akademisi Asya Halkları Enstitüsü'nce 1967 yılında Moskova'da basılmıştır. Divan'ın ülkemizdeki basım tarihi ise 2007'dir.

Şiirlerinden hareketle yaklaşık kırk beş yaşına kadar yaşadığı düşünülmekte. Felsefi ve edebi gelişimine büyük katkısı olan Müeyyetzade Abdurrahman Çelebi'ye âşık olduğu rivayet edilir. Ancak bu aşk hikâyesi başlamadan sonlanır. Fatih, oğlu Şehzade Bayezid'i uyuşturucuya alıştırdığı gerekçesiyle Müeyyedzade Abdurrahman Çelebi için ölüm fermanı çıkarır. Bunun haberini alan Şehzade Bayezid, çocukluk arkadaşını tebdili kıyafetle önce Halep'e, sonra Şiraz'a yollar.

Bir diğer âşık olduğu kişi, divan şiirinin kurucularından büyük şair Necati'dir. Onun şiirleri kalbinde çok özel bir yerdedir ancak Necati, Mihrî Hatun'un duygularına ve ilgisine oldukça sinirlenir, ne aşkına ne de kendi şiirine duyulan ilgiye karşılık verir.

Mihrî'de Necatî'ye

Beni azade iken aşka giriftar itdün / Göreyim sen de benim gibi giriftar olasun
Şimdi bir haldeyüz kim, ilenen düşmanına / Der ki, mihri gibi sen dahi siyeh-kar olasun

Necatî'den Mihrî'ye:

Ey benüm şi'rime nazire diyen / Çıkma rah-ı edepten eyle hazer
Dime kim işte vezn ü kafiyyede / Şiirüm oldu Necatî'ye hem-sar
Harfi üç olmağ ile ikisünün / Bir midür filhakika ayb u hüner

Ölçüye uymak için yaptığı uzatma ve kısaltmalar Necati tarafından kıyasıya eleştirildi. Aldığı eleştiriler yazdığı şiirlerle sınırlı değildi. Kadın şair olması, duygularını şiirlerine sansürlü aktarması her zaman eleştiri konusu oluyordu. Onun ise bu tür yaklaşımlara yanıtı yine şiirleydi.

---

¹ Bir şairin şiirlerini belirli bir düzen içerisinde barındıran eserlere divan denir.

Çün nâkıs akl olur dirler nisâ / Her sözün mağrûr tutmaktır revâ
Lîk Mihrî dâinün zannı budur / Bu sözi dir ol ki kâmil usludur
Bir müennes yigdürür kim ehl ola / Bin müzekkerden ki ol nâ-ehl ola
Bir müennes yig ki zihni pâk ola / Bin müzekkerden ki bî- idrâk ola

(Kadınlar eksik akıllı olur onların her sözünü boş saymak gerekir derler. Mihrî duacınızın zannı budur ki olgun kişiler şöyle derler: Becerikli bir kadın beceriksiz bin erkekten, zihni açık bir kadın anlayışsız bin erkekten iyidir.)

Büyük Osmanlı Tarihi kitabını yazan tarihçi Joseph von Hammer, Mihrî Hatun'dan Türk Sappho'su diye bahsetmiştir. Hammer, Büyük Osmanlı Tarihi'nde onun için şunları söyler: "Amasya'da doğmuş olan güzel Mihrî, İskender'e aşkını azm ve teşhir etmiştir ki bu şaire, Osmanlılar'ın Safo'sudur. Rumca'nın "Safo" kelimesi ile Arapça'nın "Safi" kelimesi aynı köktendirler. Mihrî, hem güneş hem de parlak manasındadır. Çünkü "Mihr", aşk ve güneş manalarına gelir."

Sappho'nun lezbiyen olması, Mihrî Hatun'a da Türk Sappho'su yakıştırmasının yapılması, onun lezbiyen olup olmadığı tartışmalarına yol açmış. Oysa ikisinin de eserleri incelendiğinde tarzları farklı olsa da her iki kadının, şiirlerinde aynı izlekleri kullandıkları görülmekte. Dolayısıyla, Sappho yakıştırmasının, dünya görüşlerinin benzerliği bağlamında olduğunu söylemek daha gerçekçidir. Bu konuda detay bilgi edinmek isteyenler, yazar Nazlı Karabıyıkoglu "İffetli Mihrî ile pervasız Sappho: Bir eleştiri"² adlı makalesini okuyabilirler.

On beşinci yüzyılda yaşamış bir kadın olarak o dönemde şair kimliğini çevresine kabul ettirmekle kalmayıp dönemine damgasını vuran, gelecek nesillere koca bir divan bırakan Mihrî Hatun'un şiirlerinden bestelenmiş bir seçki Amasya Belediyesi tarafından "Mihrînağmeler" adıyla yayınlanmıştır. Divan'ında Tazarru'name adlı bir mesnevi, Şehzade Ahmed'e sunulmuş on bir kaside, Sultan II. Bayezid'e sunulmuş bir kaside, bir tevhid ve iki yüz elli gazel, sekiz murabba, müstezat, naat, münacaat, mev'ize, yedi müfred bulunmaktadır. Ayrıca dini konulara dair manzum yazıları da vardır.

Yazının son sözleri Mihrî Hatun'dan olsun.

Ey dost, aşk yolunda neler çektiğimi

Bir gün aşka tutulunca bilirsin.

Kaynakça:

Sennur Sezer (2. Basım, 2005), Türk Safo'su Mihrî Hatun, Kapı Yayınları.

---

² <http://t24.com.tr/k24/yazi/mihri-hatun-sappho,1798>

Seksen Yaşında Öğrendim Müziğin Evrensel Olduğunu

YAZAN: Ergür Altan

erguraltan@gmail.com

Bana, “sen de kimsin?” der gibi baktığınızı hissediyorum. Ben İsmail’in babannesiyim. Seksen yaşında, Parkinson hastası bir kadını. Sabah yediden gece yarısına kadar, belli saatlerde kullanmam gereken birçok ilaç var. Alzheimerle karıştırılır hastalığım. Unutkan biri değilim, fakat bakışlarım donuk olur bazen, ağzım sıkça kurur, sesim cılız çıkar ve ha deyince yürüyemem; bir durdum mu bir iki saat durduğum oluyor son zamanlarda!

Tam üç yıl oldu torunumu yitireli. Halsizlikten ve vücudundaki ağrılardan şikâyet edip, tetkikler sonucunda kendisine kanser teşhisi konulduktan iki ay sonra mektuplarımı yollayamayacağım bir yere gitti...

Mektuplar yazıyorum İsmail’e; bazen uydurma da olsa iyi haberler veriyorum kendimle ilgili ve beraber çekildiğimiz fotoğrafın başucunda okuyorum mektuplarımı ona. İsmail’e yazdığım son mektubu okuyacağım size; onun da sizinle paylaşmamı isteyeceğinden emin olarak.

İsmail, Pır pır ediyor kalbim bu mektubu yazarken. Pikapta yine Zeki Müren plağı çalıyor tahmin edeceğin gibi. Sana teşekkür etmek istiyorum; odanda, kendi başına kaldığında rock dinleyen sen, benimle sanat müziği plakları dinledin ve bir kez olsun sitem bile etmedin bana.

Babaannesiyle sanat müziği plakları dinleyen ve kış için kurutma hazırlayan yirmi üç yaşındaki gencecik bir adamın nefesi nasıl tükenir, gözü nasıl kapanıverir diye çok düşündüm ve küçük bir sebep buldum kendimce.

Hatırlıyor musun İsmail, bir sabah, kahvaltıda, “Şimdi Uzaklardasın” şarkısını söylüyordu Zeki Müren. Sen bana demiştin ki, “Babaanne, bu akşam seni rock bara götüreyim mi?” “Deli deli konuşma, benim ne işim olur öyle yerlerde!” diye çıkmıştım sana. Gülümsemiştin... “Çok isterim bana eşlik etmeni” demiştin de yine azarlamıştım seni.

Odanda, senden kalan hatıralara usulca dokunurken, gittiğin rock bara ait kartviziti gördüm geçen gün. Varlığında fark edemediğim önyargılarımı, tutuculuğumu yokluğunda fark edebilmek acıtıyor içimi... Evden zar zor çıkabilen ben, bayram günümüş gibi giyinip kuşandım dün akşam, taksi çağırdım ve zemin katta oturmama rağmen, evin kapısından çıkıp da taksiye binene kadar sanırım on beş dakika geçti. Şoför bey de kapıcımız da bana yardım etmek istedi, fakat kabul etmedim bunu. Dün akşama dair sana anlatacağım her şeyi tek başıma becerdim!

Dilim dönmedi rock barın adına; Türkçe ve İngilizce karışımı bir adı vardı ve adresi de ezberleyemediğim için doğrudan kartviziti uzattım şoför beye, “Kartvizitte yazılı yere gideceğiz” dedim. Şaşkınlıkla baktı adam, “Ne yapacaksınız orada?” diye sordu. “Rock dinlemek istiyorum” dedim. Normal karşılamayacağını tahmin ediyordum zaten bu durumu! Neyse, başka bir şey demedi ve yol boyu Ferdi Tayfur dinleyerek ulaştık mekâna. Zar zor indim taksiden yardım teklifini reddederek. Baston da işe yaramıyor artık; sanırım yürüteç kullanmalıyım. Birkaç basamak çıkmam gerekiyordu bardan içeri girmem için. Korktum İsmail, çok korktum basamakları ağır ağır çıkarken...

İçeri girdiğimde loş bir ışık, beynimi delercesine bir elektro gitar sesi, başlarını bir o yana, bir bu yana sallayan gencecik insanlar ve birçok bira şişesi... İlk hissettiğim, gözlemlediğim bunlardı. Kapıda kalakaldım... “İsmail, neredesin?” dedim... “Babaannen geldi İsmail” dedim... Bir anda birçok bakış yöneldi üzerime. Gençlerden biri, “Ohaa, gelene bak!” dedi. Bir başkası, “Hanginizin ninesi lan bu?” dedi; gülüşmeler, alaylar, beni süzmeler... Bir barmen geldi yanıma, “Teyze, yanlış geldin sen; koluna gireyim de çıkartayım seni” dedi. “Hayır” dedim, “Doğru geldim, rock dinleyeceğim” Güldü, “Yapma teyze, burası sana göre değil!” dedi. Kolumdan tuttu. “Bırak beni” dedim. Sesimi duyuramıyorum da hem müzik hem de biliyorsun, sesim bazen çok cılız çıkıyor hastalıktan ötürü. Anlamadı, birkaç kez dedim “Bırak beni” diye. Bıraktı... Gözüm seni aradı

İsmail... Yadırganacağımı biliyordum fakat içine girmeyince anlayamıyor insan. Öyle çok iğnelediler ki, öyle çok alay ettiler ki benimle... Ve birden müzik kesildi. Solist kadının bana doğru geldiğini gördüm. Hışımla geliyordu benden yana, korktum, elimle yüzümü kapadım... Öyle bir bağırdı ki, “İnsan mısınız be, ne istiyorsunuz teyzemden!” diye. O bağırdıkça, o kızdıkça nasıl rahatladım biliyor musun İsmail! Fakat elim yüzümdeydi hâlâ ve gözlerimi kapamıştım... “Korkma teyzem” dedi kadın. Elimi çekti yüzümden. “Hadi aç gözlerini teyzem” dedi. Açtım... Kimseden çıt çıkmıyordu. “Hoş geldin, ben Pınar” dedi gülümseyerek. “Hoş buldum kızım” dedim. “Nereye oturmak istersin söyle, doluysa bile boşaltırız!” dedi. Baktım masalara öylece, bütün masalar doluydu ve herkes bana bakıyordu, “Boş ver bu şerefsizleri, gel seni sahneye çıkartayım, yanımda otur” dedi. “Yok kızım, sağ ol, oturt beni bir köşeye” dedim. Duymadı beni. Tekrarladım yine birkaç kez. Bir genç adam çıkıştı Pınar’a, “Sen kime şerefsiz diyorsun!” dedi. Bir masadan bira şişesi aldı Pınar, çarptı masaya, ikiye bölündü şişe, bira masaya döküldü olduğu gibi. “Pislik herif, fırlatayım mı bunu yüzüne!” dedi. “Sakin ol be, tamam, yok bir sorun “derken, bu sefer adam kapamıştı eliyle kendi yüzünü. Beraber sahneye çıktık Pınar’la. “Teyzem, seni zor duyuyorum, dur bir yaka mikrofonu takayım sana” dedi. Yanımdan ayrılmasıyla gelmesi bir oldu sanki. Bluzumun üst kısmına küçük bir mikrofon taktı. “Herkes adına özür dilerim senden, misafirimizsin teyzem, rahat ol benim yanımda” dedi. “Teşekkür ederim kızım” dedim. Korkum geçti iyice. “Biliyorum beni yadırgadınız” dedim. “Seni kim yadırgadıysa, bir parça delikanlıysa söylesin yüzüme!” dedi Pınar. Kimseden ses seda yok! “İsmail çok gelirmiş buraya; hem kendim için hem de onun için geldim” dedim. “İsmail kim?” diye sordu. “Torunum” dedim, “Üç yıl önce vefat etti” dedim... “Başın sağ olsun teyzem” dedi, “Ben bir aydır sahne alıyorum burada” dedi. “Beni getirmek istemişti buraya da ben istememiştim” dedim. “Helal olsun İsmail’e!” dedi. Sarıldı bana. “Helal olsun sana da teyzem, geldin işte” dedi. Elimi öptü... Birden alkış sesleri koptu kıyamet gibi! Benimle alay edenler bile alkışladı beni. “Soft rock sever misin?” diye sordu bana. “Sen söyle kızım, dinlerim ben” dedim. Yine gülüşmeler; ama kaba saba değil öyle. Gülümsedi Pınar. “İsmail için söylüyorum teyzem” dedi. Konuşur gibi, hatta mırıldanır gibi, sakın sakın söylemeye başladı şarkısını.

Karalara büründük

Kıyıları varmalı

Bizi mahvetti şehir

Artık mavilenmeli

Bir gemiye binelim

Derya deniz gezelim

Zaman, mekân silinsin

Kendimizden geçelim

Bir parça incelik beklediğimiz

Bir parça mutluluk dilediğimiz

Bir parça özgürlük istediğimiz

Bir parça da sevda düşlediğimiz

El yazımızla yazmalı artık...

Yıprandık be yıprandık

Buralardan göçmeli

Dünya üç günlük dünya

Artık yenilenmeli

Bir buluta girelim

Yağmur olup düşelim

Yeryüzüne değil de

Yar yüzüne değelim

Bir parça incelik beklediğimiz... diye süren bir güzelim şarkı...

“Sevdim mi teyzem?” dedi Pınar. “Ne rocktı bu?” dedim, “Soft rock teyzem” dedi. “Güftesi, bestesi kimin?” dedim. “Ben kendi şarkılarımı söylüyorum teyzem” dedi. “Aferin sana kızım” dedim. Orkestra, Pınar, gençler, barmenler, herkes beni sahiplenmişti; böyle hissettim bir anda. Birkaç şarkı daha söyledi Pınar. Hepsi çok güzeldi. Ah İsmail, hayatta olaydın bu kızla evlenmeni çok isterdim! “Şimdi, benimki gibi bir mikrofon vereceğim sana teyzem” dedi Pınar. Şaşırdım. “Beraber bir şarkı söyleyeceğiz” dedi. “Ben söyleyemem kızım, sesim çıkmıyor zaten” dedim. Duymazlıktan geldi beni. Tutuşturdu elime bir mikrofon. “Söyle teyzem, ben eşlik ederim sana” dedi. Utandım...” “Ben sanat müziği severim” dedim. “Söyle be, sanat müziği söylesin teyzem” dedi. Seni düşündüm İsmail... Boğazım düğüm düğüm oldu... Birden alkış sesleri...Baktım gencecik canlara, her biri İsmail`di sanki, her birinde seni gördüm...

“Şimdi uzaklardasın, gönül hicranla doldu...”

Sesime Pınar`ın sesi eklendi, Pınar`ın sesine bardaki gençlerin sesi eklendi, onların sesine senin sesin eklendi İsmail...

“Hiç ayrılamam derken kavuşmak hayal oldu...”

Ağladım İsmail; ben ağladım, Pınar ağladı, gencecik çocuklar ağladı... Sarıldılar bana İsmail, öptüler elimi, saçımı okşadılar, babaanneni çok sevdiler İsmail...

Pınar, kendisi bıraktı beni eve dün gece. Bende kaldı, ona baktıkça seni yad ettim. Kahvaltımı hazırladı bu sabah; kahvaltıda soft rock şarkılar dinledik beraber... Bana “Babaanne” dedi... Çok mutlu oldum ben...

Babaannesiyle sanat müziği plakları dinleyen ve kış için kurutma hazırlayan yirmi üç yaşındaki gencecik bir adamın nefesi nasıl tükenir, gözü nasıl kapanıverir diye çok düşündüm ve küçük bir sebep buldum kendimce.

Senin ruhunda sanat müziğinden de rocktan da bütün müziklerden de çok ayrı bir müzik vardı; evrenin müziği vardı senin ruhunda. Ruhunda böyle bir müzik olanlar, ruhundaki müzikle yaşamı, doğayı, evreni hissedenler öyle nadir, öyle nahif ki, senin gibi çekiliveriyor canları bu dünyadan.

Benim seçimlerime, yaşam tarzıma, dinlediğim müziğe hep saygılı oldun sen, fakat ben beceremedim bunu. Senin ruhunda hissettiğin müzik öyle sarıp sarmalayıcı, öyle barışçıl ve evrensel ki, ben, müziği, duyduğum ve duyulabilen müziklerden ibaret sanmışım bunca yıldır.

Senden özür diliyorum İsmail; ruhundaki müzikle, ruhundaki yaşamla, doğayla, evrenle yaşayan ve yaşamış bütün canlardan özür diliyorum. Beni affet sevgili torunum, beni affedin canlar...

Bana, “Sen de kimsin?” der gibi baktığınızı hissediyorum. Ben İsmail`in babaannesiyim. Seksen yaşında, Parkinson hastası bir kadını. Kalan ömrümü ruhumda dirilen müzikle geçireceğim.

Seksen yaşında öğrendim müziğin evrensel olduğunu; bana ne mutlu ki, huzur içinde öleceğim...

5 Ekim

ARI KOVANI BEN DOĞURUYORUM

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: İranlı Sanatçı Nilüfer MANAFİ

Sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz, Bugün İranlı bir sanatçı arkadaşımızla söyleşeceğiz. Kendisine Görülmeyen Gazetesinin düzenlediği Uluslararası Satranç Turnuvası etkinliğinde rastladık. Kendinizi kısaca tanıtabilir misiniz?

Nilüfer: İran asıllı ama Türk uyruklu bir vatandaşım. Sanatçılık yolunda ilerlemeye çalışıyorum. Doğduğumdan beri hep resim olsun, şarkı olsun, filmler, çizgi filmler olsun, hepsini çok severdim.

Hep bir şeyler yaratma peşindeydim. Kendim için şu tabiri kullanıyorum. “Ben doğuruyorum. Ben doğurgan bir kadını.” Çok şükür bunun izinde bir yol buldum kendime. İlerlemeye çalıştığım bu yolda umarım kendimi geliştirebilirim. Bunun için uğraşıyorum.

Şule: Kendinizi çok güzel tanımladınız. İzleyicilerimiz bu kadar tanıtımla yetinmeyebilirler. Mezun olduğunuz okul, İran’da ne kadar süre kaldığınız gibi bilgileri de merak edebilirler.

Nilüfer: Tahsil olayım biraz karmaşık. İran’da Resim Bölümünü bitirdim. Sanat yolu biraz zor bir yol. Her zaman bu yolla hayatını geçindiremezsin.

Şule: Türkiye’ye ne zaman geldiniz?

Nilüfer: 2018 yılında geldim. Çalışabilecek bir mesleğim olsun istedim. Bir de Anestezi Teknikerliği okudum. Bu, kolumda altın bileziğimdi. Sonra ne istediğimi sordum kendime. Çocukluğumda, 4 yaşından beri hayalim olan şarkıcılık, benim için bambaşkaydı. Rüyalarımda, kendimi sahnede görürdüm. Onun izinden koşmak istedim. Çok uğraştım. Hiçbir irtibat bulamıyordum. Elimi uzattığım yerler kapanıyordu. 2024’de böyle bir şans yakaladım. Şarkıcılık işine başladım. Resim her zaman hayatımda oldu. Geçim kaynağımdı.

Şule: Ne tür resimler yapıyorsunuz?

Nilüfer: Üniversite mezunu olduğum için bütün materyallerle tüm teknikleri yapabiliyorum. Şu anda yaptığım iş, Pop Art. Güncel ve çağdaş olarak minimal bir şekilde resim yapıyorum. Zaten insanlar karmaşık hayat yaşıyorlar. Hep bir koşturma. Bir tabloya baktıklarında birazcık dingin olmalarını umut ediyorum.

Şule: Geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz? Kurs mu veriyorsunuz, tabloları mı satıyorsunuz?

Nilüfer: Kurs veriyordum ama yoğunluktan şu an onu durdurdum. Anlaşılmalı olduğum bir galerinin sanatçısıyım. Oraya resim üretiyorum.

Şule: Kadınlarla ilgili resimleriniz var mı?

Nilüfer: Var ama henüz piyasaya çıkarmadım. Bunun için bir sergi düşünüyorum. Hem kadınlarla hem de görme engellilerle ilgili bir projem var. Görülmeyen Gazete Başkanı Saime Oğuzhan, bana destek vereceğini söyledi.

Şule: Görme engellilerle nasıl tanıştınız?

Nilüfer: Saime abla sayesinde ilk kez burada tanıştım. Yaşamlarının çok zor olduğunu fark ettim. Hem duygusal hem de anlamlı oldu benim için. Başka bir kapı açıldı bana. Geçen yıl bu zamanlar Saime ablayla tanıştık. Görme engellilerle ismen tanışmıştım, şimdi şahsen tanıştım.

Şule: Saime hanımın sizinle olan tanışıklığından ve samimiyetinden feyz alıp sizi dergimizle tanıştırmış olalım. Sanatsal faaliyetlerinizi farklı illerde iş birliği yaparak gerçekleştirebiliriz.

Nilüfer: Gurur duyuyum.

Şule: Anestezi Teknikerliğiyle ilgili çalıştığınız bir yer oldu mu?

Nilüfer: Bir süre hastanede 6 ay çalıştım. Bu iş için uygun olmadığımı düşündüm. Ruh halime ve duygularıma hitap etmeyen bir işti. Çok önemli bir iş. Bir insanın hayatı senin elinde oluyor. Bir insanın hayatının benim elimde olması çok zor benim için.

Şule: Altın bilezik şimdilik çantada o zaman. İran’daki yaşam hakkında paylaşım yapabilir misiniz? Oradan buraya gelmek kolay oldu mu? İran’da kaç yıl yaşadınız.

Nilüfer: 31 yaşındayım. Evimize ilk televizyon geldiğinde, ben 4 yaşındaydım. Televizyon yasaktı ama uyduyla Türkiye kanallarını izliyorduk.

Şule: Televizyon izlemek yasak mı?

Nilüfer: Sadece İran televizyonlarını izleyebilirsiniz. Başka ülkeler yasak. Evde gizli gizli izliyorduk. Oradan Türkiye’ye bir hayranlığım oluştu. 2007 yılında ilk kez İstanbul’a otobüsle, bir turla gzmeye gelmiştik. Mart ayıydı. Dönüşte otobüste “Ben dönmek istemiyorum” diye gizli gizli ağladığımı hatırlıyorum. Bu ülkeye aşkıttım ve hala aşığım. Üzerine basa basa bunu söylüyorum. Burası bir cennet, lütfen kıymetini bilelim.

Şule: Kardeşleriniz orada mı?

Nilüfer: Bir erkek kardeşim var ve orada doktora eğitimine devam ediyor. Babam eğitim hayatımıza önem veren biriydi. Hala bana, “Kızım okulu bırakma, eğitimine devam et” der. Ölene kadar devam edeceğim herhalde.

Şule: Anneniz ve babanız da mı İran’da?

Nilüfer: Herkes İran’da. Burada yalnızım. Türkiye’ye 2018’de gelmemin nedeni, İran’da kadınların sanat anlamında çok zorlanmaları. Görsel sanatlar, müzik, dans zaten yok. Bir enstrüman çalabilirsin ama sesinle ortaya çıkamazsın. Televizyonu ilk izlediğimde çok şaşkındım. “Aaa! İnsanlar şarkı söyleyebilir.” diyordum. O zamandan beri kumanda, benim mikrofonum olmuştu. O andan itibaren, Türkiye’ye gelip şarkıcı olacağımı hayal etmiştim. Okulda gelecekte ne iş yapmak istediğimizi sorarlar öğretmenler. Şarkıcı olacağımı söylediğimde, okula annemi çağırmışlardı. 7 yaşındasın daha. O yaştaki bir kızın yoldan çıkacağını düşündüler. Düşünebiliyor musunuz, ne kadar zor?

Şule: Gerçekten öyle. İran’a gidiyor musunuz?

Nilüfer: Normalde gidememem lazımdı. Galiba İran’da biraz bir iki aydır yumuşamalar var. Geçen ay biraz korka korka gittim. Hiç korktuğum gibi olmadı. Bunun için çok seviniyorum.

Şule: Yine başınızı örtmek zorundaydınız tabi.

Nilüfer: Evet, her zaman.

Şule: Oradaki kadınların durumu nasıl? Bunu kabullenmişler mi yoksa buna başkaldıran mı daha çok?

Nilüfer: Şu an buna başkaldıran çok kadın var. İran’da mesele, başörtüsü değil, artık özgürlük istiyoruz. Sadece giyim anlamında düşünmeyin. Bizim düşünme hakkımız bile yok. Şarkıcı olmak istiyorum, yapamıyorum. Başörtüsüyle, kendi ülkemde, annemin babamın dizinin dibinde oturup şarkımı söyleyebilirim değil mi?

Şule: Başörtüsü sadece bir simge zaten.

Nilüfer: Aynen öyle. Başörtüsünü kaldırırsak, bu duvarı kırarsak, zaten her şeyin özgürlüğünü elimize alabiliriz. Bizde boşanma hakkı yok. Bir kadın kendi iradesiyle boşanamaz. Bu çok önemli. Boşanırken mihr alabilirsin. Genelde erkekler mihr vermemek için boşanmayı istemiyor. İran’da hem imam nikâhı hem de devlet nikâhı zorunlu.

Şule: Az önceki soruyu sormamın nedeni, bizim ülkemizde kadınların daha çok çalışarak tutucu çevreleri iktidara getirmeleriydi. Tutucu hükümetlerin müsebbibi daha çok kadınlar oluyor. Acaba İran’da da mı böyle oldu? Kadınlar tutucu çevreleri, etkilenerek daha mı çok desteklediler?

Nilüfer: konuştuğunuz konu siyasetle ilgili galiba, ben pek anlamıyorum bunlardan.

Şule: Sizde de seçim oluyor. Kadınlar oy getirmek için çalışıyorlar. Özgürlük konusunda, “gerek yok, bu kadınlar için iyidir” diyebiliyorlar. Böyle düşünen kadınlar çok var mı?

Nilüfer: Tabi ki bütün bakış açılarının demek ki taraftarları var. Olmasa şaşardık zaten. Şu anda İran’da kadınlar aleyhine olan taraftarlar biraz azaldı ya da esnedi bence.

Şule: eğitim ve ekonomik olanaklar oldukça iyi değil mi?

Nilüfer: Ekonomik potansiyelimiz iyi evet. Ama halkın ekonomik durumu o kadar iyi değil. Zenginler çok zengin, ortalar, ortanın altında. Eğitim çok iyi. Okumayan hiçbir genç bulamazsınız. Kadınlar da dâhil buna. Aileler de bunu destekliyor. Üniversiteye gitmeyenlere şaşıyorlar. “Acaba olanağı mı yoktu?” şeklinde garipsiyorlar.

Şule: Konumuz müzik ve resimdi. Biz de oraya doğru gidiyoruz. Bu güzel ülkenin şeriat düzenine teslim olmasından çok korkuyoruz. Kadınlar özgür kalmak ve böyle bir tehlikenin olmaması için sizce neler yapmalı?

Nilüfer: Devlet ve ülke anlamında bilmiyorum ama her insan kendi özgürlüğünü düşünmeli. Nasıl ki göç ederek buraya geldim, herkes de kendi iyiliği için ne yapacağını biliyor. Bu ülkenin kıymetini lütfen bilelim.

Şule: İran’da sanat konusunda kendini geliştiremeyenler, başka ülkelere göç ediyorlar. Gitmemeleri için hükümetin bu konuda bir yaptırımı var mı? Gitme nedeninizi söylemiyorsunuz sanırım.

Nilüfer: Evet bu nedeni söylemiyoruz. Zaten İran’dan başka ülkeye gitmek çok zor. Başka ülkeler de İranlıyı kabul etmiyor. Amerika ve Avrupa’ya gitmek için vize almamız çok zor. Ben olsa da gitmezdim ayrı bir konu. Devlet sanatçıya destek vermediği için gidiyorlar.

Şule: Türkiye sizi hayallerinizle buluşturduğu için çok anlamlı olmuş. Ne tür şarkı söylüyorsunuz? 2024’te olan mucizeyi de biraz anlatabilir misiniz?

Nilüfer: Türkiye’ye küsüp birkaç aylığına İran’a dönmüştüm. Her ne kadar Türkiye halkı bize kucak açsa da başka bir ülkede, başka bir vatandaş olmak, kendi memleketindeki gibi haklara sahip olmak değil. Bu her yerde olan bir durum olduğu için çok normal. Ülkenin yasalarına göre, başka bir ülkenin vatandaşı olduğun için oradaki haklara tamamen sahip olamıyorsun. İran’da her gece ağlayarak orada yapamadığımı ve Türkiye’yi özlediğimi fark ettim. Annemler bir daha gitmemi istemediler. “Bir daha deneyeceğim, olmazsa tamam” dedim. İnşallah, o bir daha olmaz. Bir buçuk yıldır buradayım. Çok iyi insanlarla karşılaştım. Elimden tutanlar, beni destekleyenler, bana umut verenler oldu. Erdem Kınay’la tanıştım. Birlikte bir şarkı yaptık. Türk pop şarkıları söylüyorum. İdollerim, Türkiye’nin Sezen Aksu, onun vokalleri Sertap Erener, Aşkın Nur Yengi. Onların izinden gitmeyi düşünüyorum.

Şule: Burada müzikle ilgili bir eğitim aldınız mı?

Nilüfer: Özel bir üniversitede, müzik ve Sahne Sanatları Performansı üzerine yüksek lisans yapıyorum, bitirmek üzereyim.

Şule: Şan eğitimi gibi eğitimler daha da güçlendiriyor, sesiniz ortaya çıkıyor.

Nilüfer: Sesimizi nasıl kullanacağımızı öğreniyoruz.

Şule: Sadece Türk Pop Müziğini söylüyorsunuz?

Nilüfer: Farsça, İngilizce şarkıları denediğim kadarıyla söylüyorum. Şarkı söylemek, biraz hissetme işi. Türkçe dilinde bunu çok güzel hissedebiliyorum.

Şule: Ne hissediyorsanız, onu yapıyorsunuz. Yaşadığınız olaylar hiç kolay değil. Bir karmaşa yaşıyorsunuz. Kültürünüzde yaşamayı seviyorsunuz, orada bir aileniz var. Buranın koşulları da çok farklı. Burada olmayan, orada var, orada olmayan da burada var. Konser mi veriyorsunuz? Müzikte nasıl ilerliyorsunuz?

Nilüfer: Bugüne kadar çok az konser verdim. Yolun başında olduğumun farkındayım. 9 Ekim’de bu turnuvada olacak sahnem, şimdiye kadar ki en büyük sahnem olacak. Umarım herkes beğenir. Güzel bir tecrübe olacağını düşünüyorum. Bütün dijital platformlarda şarkılarım, kliplerim var.

Şule: Bundan sonraki hayalleriniz neler?

Nilüfer: Uçuk hayallerim var. Mesleki anlamda sergiler açma, büyük sahnelerde, açık havalarda sahne alma peşindeyim. Daha azınlıkta olan insanların dertlerini paylaşmak amacıyla sergiler açmak istiyorum. Herkes kendini düşünmeli. Ben mutlu olmayı istediğim için, herkes mutlu olursa, ben de mutlu olurum.

Şule: Bunlar çok güzel hayaller. Uçuk hayaller iyidir, insanları başarıya götürür. Başka türlü hırs olmuyor. Şarkı sözleri yazma ve besteleme gibi deneyimleriniz oldu mu?

Nilüfer: Farsça sözler yazdım. Beste yapmadım. Onları değerlendirmek konusunda daha özgüvenim yok. Biraz daha pişerek yola öyle devam etmeyi istiyorum.

Şule: Herhangi bir enstrüman çalıyor musunuz?

Nilüfer: Maalesef.

Şule: İzleyicilerimiz için bir mesajınız varsa, onu da alalım.

Nilüfer: Hitap ettiğiniz insanlar genelde kadın olduğu için sadece hayallerinizin peşinden gidin. Geceleri rüyanızda hangi mesleği, hangi hayali görüyorsanız, emin olun bunu yapabilirsiniz.

Şule: Bize zaman ayırıp katıldığınız için çok teşekkür ediyoruz.

Nilüfer: Bana derginizde yer verdiğiniz için ben teşekkür ediyorum.

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, İranlı Sanatçı Nilüfer Manafî ile sadece müzik ve resimden konuşmadık. Kendisini bulmuşken, biraz da İran hakkında bilgi aldık kadınlarla ilgili. Umarım sizin hayalleriniz, Nilüfer hanımın hayalleri gibi gerçekleşir. Nilüfer hanıma, bundan sonraki hayallerinin gerçekleşmesi için içtenlikle başarılar diliyoruz. Umutla kalın.

8 Ekim 2025

Ayten Gündüz'ün Ardından...

YAZAN: S. Nazik IŞIK

nyisik@gmail.com

Ayten'i ne zaman tanıdığımı düşünüyorum, düşünüyorum, bulamıyorum. Neden diye de düşündüm epey. Sanki hayatımda hep var olmuş gibi hissettiğim bir kadın olduğundan sonucuna vardım. Hani insanın gerçek dostları vardır, uzun zaman yan yana gelmeseler de "Ne diyorduk?" diye konuşmaya kaldıkları yerden devam ederler ya. İşte öyleydi benim için.

Ayten, bu dünyayı Ekim ayı başında bıraktı, gitti. Yani, artık kaldığımız yerden devam etmek için yan yana gelemeyeceğim bir yerde.

Ne kadar tanınan, bilinen bir insandı Ayten, inanın bilmiyorum. Ben ardından da olsa bu neşeli, güler yüzlü kadını tanımanıza aracılık etmek istedim. Kütüphaneciydi Ayten, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun kütüphanesini kuran bir kütüphaneci, mesleğinde her zaman nitelikli işler yapmaya özen göstermiş bir kütüphaneciydi. Ama bu yazıyı yazmamın, size Ayten'i tanıtmak istememin nedeni bir meslek elemanı olarak Ayten'i tanıtmak değil.

Hayatı boyunca sol siyaseti izledi, kendini sosyalist olarak tanımladı. Siyasette, ablası Munise ve eniştesi Mülkiye'nin çok büyük hocalarından, 1960'ların Türkiye İşçi Partisi'nin kurucularından olan Prof. Dr. Sadun Aren ile yakın yürüdü. Ama Ayten'i sizle tanıştırmak istememin nedeni bu özelliği de değil.

Ayten'le bu dünyadan gittikten sonra bile olsa tanışmanızı çok istedim çünkü O gerçekten güzel, soyadı gibi gündüz insanlardandı. Hayata katılmaktaki ısrarı, sebatıyla, neşesi ve üretkenliğiyle inanılmaz cerbezeliydi.

Ayten, babasının "okumasına gerek yok" dediği kızlardanmış. Haziran 2025'te Ankara'da, kaldığı "İkinci Bahar" evindeki ziyaretimde, ki son görüşmemiz budur, ülkemizde kız çocukların eğitimdeki durumu üzerine konuşurken, kendi eğitim hikayesini örnek verirken, dilinden dökülürmüştü bu gerçek. O ana kadar Ayten'in Amerika'da doktora çalışması yaptığını biliyordum, ama okutulmak istenmeyen bir kız çocuğu olduğunu bilmiyordum. İnanın şaşırdım. O

üniversite okumak istediği için normal liseye gitmek istermiş ama babası “üniversite hatta lise okumasına gerek yok ama çok okumak istiyorsa”, deyip, “Hiç değilse ilerde evini çekip çevirmesine katkısı olur” diye, ilkokuldan sonra, o zamanki adıyla kız enstitüsüne yazdırmış. Okuma arzusunu içinde bırakmamış Ayten. Kız enstitüsünden sonra fark sınavlarını verip kütüphanecilik okumaya başlamış. Okumayı orada da bırakmamış, azimle yola devam edip daha yükseğini, daha daha yükseğini yapmış.

Amerika’da doktora yaparken geçirdiği bir trafik kazasında hayatı çok değişmiş Ayten’in. Çünkü o kazada iki ayağını da bacaklarının bir bölümünü de kaybetmiş. Uzun zaman hastanede yatmış, tedaviler görmüş. Ortopedik engelli olarak engellenmeyi kabul etmemeye önce tekerlekli sandalyeden, sonra koltuk değneklerinden kendisini kurtarmakla başlamış. Meslek yaşamının tamamını ortopedik engelli olarak yaşamış, gerçekleştirmişti.

Protezleriyle yürürdü Ayten. Epey bir yaş aldıktan sonra zaman zaman baston kullandığını görürdüm. Ama, son görüşmemizde beni geçirmeye bahçeye indiğinde, bahçede yürüdüğümüzde bastonsuzdu.

Bir yılbaşını arkadaşlar birlikte kutlayalım demiştik, Ayten de vardı. Kalabalıktık. Yedik, içtik, dans ettik. Kocam Yusuf’a, Ayten’i dansa kaldırmasını söyledim. Herkes gibi Yusuf da ortopedik engelli olduğu için ya dans edemiyorsa, ya “durumumu bilmiyormuş gibi” der ve saygısızlık sayarsa diye çekiniyordu. Bilirsiniz, engellileri sadece kabalığımızla değil nezaketimizle de engelleriz ya, öyle işte. Yusuf teklif etti, Ayten “Çok şükür biri de akıl etti, ben dans etmeyi çok severim” deyip, dansa kalktı. Bu dans aramızda çok konuşulmuştur sonraları. Arkadaş çevremizde Yusuf’a da çok puan kazandırmıştır elbette...

Emekli olduktan sonra bir kitap yazdı Ayten. Kitabın adını “Gezi Not Defterimden Anılar: Engelleri Göğüslemek” koymuş. Kitap yayınlandıktan kısa bir süre sonraki bir görüşmemizde gezilerini, özellikle Küba’yı anlattı uzun uzun. Sosyal medya hesabında kitabı neden yazdığını anlatan cümlelerini aynen aktararak bitireceğim bu yazıyı. Siz de Ayten’in neşesini, heyecanını, hayatın içinde olma sebatını bir kez daha duyacaksınız bence.

“Hep özlemini duyduğum bazı ülkeler vardı düşümde. O ülkelerin halklarını tanımak, onlara dokunmak ve yıllarca emperyalist güçlerce sömürülen ama egemenlik savaşlarından yüzlerinin akıyla çıkan bu ülke halklarının yaşam öykülerine tanık olmak istedim. Dört öyküden oluşan gezi anılarımın ilk durağı Küba idi, öykümün adını “Fidel’in Ülkesi Küba’ya Yolculuk” koydum. İkinci öyküm “Orada Vietnam Var” oldu. Üçüncü ülkem ise Güney Amerika’da sosyalizmin yeşerdiği ülkelerden biri olan Venezuela idi. Adını ülkenin kahramanından aldım. “Chavez’in İş Zor” dedim. Dördüncü öyküm Şili ile sonlandı. Adını ise aynı kaderi değişik senaryolarla yaşadığımız Eylül’den

aldı, ‘‘Sonbaharın Hüzünlü Ayı Eylül’’. Kitabımın sonunda bu ülkelerle örtüşen umutlarla, hayal kırıklığı yaratan umutsuzlukları yakalamaya çalıştım ve bunları okurla paylaşmayı istedim.

‘‘Bu yayını hazırlarken hedefim, özellikle bedensel engelli gençlere, engelleri aşarak dünyayı nasıl dolaştığını anlatmaktır. Hayatta her engelin aşılabileceğine tanık olmalarını istedim. Yeter ki bir engelli olarak istediğiniz her şeye ulaşma şansını yakalayabilesiniz.’’

Ananların tükenmesin, hayatın ve kitabın yol göstereyin Aytenciğim.

16 Ekim 2025

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ? YEREL YÖNETİMLER ENGELLİ DESTEK SİSTEMİ 2

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Geçen yazımızda EDES'i yani Engelli Destek Sistemi Modelini tanıtmıştık. EDES'in amacının, belediyelerin engelli bireylere ait tesisler açarak hizmet verme anlayışının yerine; engelli bireyleri, toplumla bütünleştiren uygulamaları hayata geçirmek olduğunu belirtmiştik.

Bu yazımızda ise ABB ‘nin engelli bireylere yönelik hizmetlerini değerlendirerek, EDES gibi alternatif sistem modellerine neden ihtiyaç duyulduğunu açıklayacağız.

‘‘Öncelikle Ankara’da kaç engelli birey var? Bunların engel türleri nelerdir?’’ sorusunun üzerinde duracağız.

Maalesef elimizde Ankara’daki engelli birey sayısı ve engel türüyle ilgili hiç veri yok.

Öncelikle şunu belirtmek isterim; CHP’li yetkililer iktidarın engelli bireylerle ilgili verileri oluşturmamasını çok sık eleştiriyorlar. Çok da haklılar. Ancak iki dönemdir kendi yönettikleri Ankara Büyükşehir Belediyesinin de (ABB) bu konuda hiç çalışması yok.

Soru şu: ABB’de engelli bireylerin il sınırları içindeki dağılımı bilinmiyorsa hizmet planlaması neye göre yapılıyor?

Bu sorunun cevabını, Mamak ve Çankaya ilçelerinde engelli bireylere hizmet veren tesisleri karşılaştırarak bulalım:

1. Çankaya İlçesi’nde Engellilere Hizmet Veren Tesisler:
2. Öveçler Engelsiz Spor ve Oyun Merkezi,
3. Öveçler Zihinsel Engelliler Merkezi ve Mola Evi, Engelsiz Çocuk Gündüz Bakımevi (Çayyolu / Çankaya)
4. Aşık Veysel Engelsiz Yaşam Merkezi
5. Görme engelliler spor kulübü

Mamak ilçesi için engelli hizmet binaları diye yan başlık atamıyorum çünkü sadece Başak Engelsiz Yaşam Merkezi var. Bu tesis de şu anda personel yetersizliğinden dolayı kapasitesinin çok altında hizmet vermeye çalışıyor. Bu veriler, bize şu yorumu yaptırmaz mı?

“Çankaya ‘da yaşayan ailelerin genellikle ekonomik durumu Mamak’taki ailelerden çok daha yüksektir. Ailelerin engelli evlatlarına sunduğu imkânlar da Mamak’taki aileden çok daha fazladır. Belediye yetkilileri de Çankaya ilçesine hizmet planlaması yaparken cömert davranmış. Dar gelirli Mamak’taki engellileri ve ailelerini kaderine terk etmiştir.”

ABB’de EDES uygulansaydı bu yorumu yapar mıydık? Hayır, çünkü EDES’in Engelli Veri Birimi, il genelindeki hizmet dağılımını yani Mamak’taki kaderine terk edilmişliği görürdü. Çankaya ilçesinde yoğunlaşan hizmete izin vermezdi.

Mesela ABB’nin 2024 yılında açılan Öveçler Engelsiz Spor ve Oyun Merkezinde tranbolin, basket oyun makinesi, langırt ve masa hokeyi gibi aletler var. Merkezin açılış amacı, engelli bireylerin burada eğlenmesi. Merkeze cumartesi günü saat 12 :00’da gittim. Koca tesiste, biz dahil yedi engelli birey vardı. Görevli, servis olmadığı için çok az sayıda kişinin gelebildiğini söyledi .

ABB, EDES modelini uyguluyor olsaydı, bu merkezin açılmasına üç nedenden dolayı onay vermezdi;

1. Mamak’ta ABB’nin engelli bireylere hiç hizmeti yokken Çankaya’ya yeni tesisi adıl bulmazdı.
2. Engelli bireyleri ayırıştırarak hizmet verme anlayışını kabul etmezdi.
3. Kaynakları mümkün olduğunca fazla engelliye hizmet verecek şekilde planlamayı hedeflerdi.

ABB, EDES uygulansaydı Öveçler Engelsiz Oyun ve Spor Merkezi için ayrılan kaynağı şöyle kullanırdı:

- Öveçlerdeki merkezin yapımı için ayrılan para ile belirlenen beş tesiste engelli bireylerin ihtiyacı olan malzemeler alınır.

- Öveçlerdeki oyun ve spor malzemesi için ayrılan kaynakla bu merkezlere malzeme alınır.

- ABB’nin Engelli Destek Birimi bu merkezlere engellilere koçluk yapacak birer destek personel görevlendirir.

- Engelliler kendine verilen saatlerde oyun koçu eşliğinde diğer bireylerin olduğu bu merkezden hizmet alır.

- Engelliler ile tesisten yararlananların birlikte olacağı etkinlikler düzenlenerek toplumsal uyum çalışması yapılır.

Maalesef EDES gibi yeni model arayışları şöyle dursun, mevcut sistemin eleştirilmesine bile tahammül edilemiyor. Özellikle de engelli bireylerin diğer bireylerle birlikte olması fikri boş hayal

olarak algılanıyor. Oysa ABB Engelli Tedavi ve Rehabilitasyon Birimini açarak, tesislerde uyum sorunu olan bireylerin buralarda uyum sorununu ortadan kaldıracak hizmeti verir. Destekle tesislerden yararlanabilecek on binlerce engelliye tüm sosyal tesislerine kabul edebilir. Devasa kaynaklar engelli bireye yönelik tesisler açmaya ayrılarak heba ediliyor. Oysa engelli bireyi toplumla bütünleştirmenin tek yolu, diğer bireylerle paylaştığı anları çoğaltarak empati duygusunun gelişmesini sağlamaktır. Mevcut sistem buna olanak sağlıyor mu? Hayır.

En acı örneğini neredeyse iki yıldır yaşıyorum. Ben Mamak'ta oturuyorum. ABB Mamak'taki sosyal tesis ihtiyacını gidermek için 25650 m2 alanı olan Mutlu Aile Yaşam Merkezini 2024 yılında açtı. Bu merkezden otizmli oğlumla ilgili hizmet talep ettiğimde "Engelli birey almıyoruz." cevabı verildi. Ben de ABB 153 'e şikâyet ettim şu cevap geldi.

"Sayın MENEKŞE KOÇAK 16.04.2024 10:56 tarihinde açmış olduğunuz 8790769 numaralı başvurunuz konu ile ilgili olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi Engelliler ve Rehabilitasyon Şube Müdürlüğü tarafından dikkate alınmıştır. Olumlu, olumsuz tüm geri bildirimleriniz hizmetlerimizin yönünü belirleyeceğinden bizim için oldukça büyük önem arz etmektedir. Kuşcağz aile yaşam merkezinden bilgi alabilirsiniz 0312 380 10 47 -48 iletişim sağlayabilirsiniz. Bilgilerinize sunar, iyi günler dileriz.

Evime 1km uzaklıktaki Mutlu Yaşam Merkezinde engelli bireye hizmet verilmediği için yararlanamayacağım yani merkeze alınmayacağım belirtiliyor. 18km uzaklıktaki 4 toplu taşıma aracına binerek ulaşabileceğim Kuşcağz Engelli Merkezine gitmemi öneriyorlar. ABB, 6 milyona yakın nüfusu olan Ankara'da on binlerce engelliye "sosyalleşmek istiyorsan birkaç merkezden yararlan" diyor. Engelli şenliği, engelli kampı diye ayrıştırmaya devam ediyor.

ABB'ye soruyorum. "Engellilere destek vererek tüm tesisleri engellilere açmak daha az maliyetli iken neden ayrıştırarak hizmet vermek tercih ediliyor?"

06.10.2025

SAYFIYE GÜNLÜKLERİ

YAZAN: Ebru BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

Siz horoz sesleriyle uyandınız mı hiç?... Bu bence hiç de öyle azımsanacak hatta sıradanmış gibi görülecek bir şey değil. Çok değerli hatta yeteri kadar parlatılıp çoğaltılması gereken bir şey olduğunu düşünüyorum. Her sabah saati kurmadan kalkmama vesile oluyorlar ki bu şahane bir şey.

Sabahları ilk işim balkona çıkıp denizi selamlamak.” Bugün deniz çok güzel” demek, hayata küçük bir selam çakmak gibidir adeta ki o deniz dalgalı ve bulanık olsa dahi güzel denilecek ve mutlaka girilecektir nihayetinde. Tıpkı “Hayat çok güzel” deyip aslında hiç de öyle olmadığını içten içe sorguladığımız gibi...

Bundan yıllar önce hayalini kurduğum yerdeyim esasında. Aslında hayalim zeytin ağaçları ile çevrili bir taş ev, hatta bir köy eviydi fakat olsun yarı yarıya yaklaştım sanırım. Bu hayalin en büyük motivasyonu herkesten, her şeyden azade kendi cumhuriyetimi kurmak esasında.

Son zamanlarda nedense kimselere katlanamama hali hâsıl oldu bende. Mesela hevesle balkon masasına yazı yazmak üzere yerleşirken, alt komşunun bağıra çağıra arkadaşına fasulye tarifi vermesini dinlemek istemiyorum ben. Takdir edersiniz ki bu çok insani bir istek fakat site, apartman denilen çoklu yaşamlara hapsolmanın bonusu da bu galiba.

Her neyse, yine de denize bakarak uyanmak ve şehrin gürültüsünden uzakta bir yerde yaşamak şahane bir şey. Mesela öğleye doğru “Balıkçı geldi, balıkçı” anonsuyla yüzümde birdenbire bir gülümseyiş belirveriyor. Balıkçı Halil küçük kamyonetiyle her sabah tuttuğu balıkları satıyor. Velhasıl her gün taze balık bulmak mümkün burada.

Akşamüstü “Ali baba geldi, Ali babaaa” anonsu da pek keyif veriyor bana. Köydeki mandırasında kendi üretimini yapan Ali baba, süt ve yumurta satıyor. Hele bir karadutlu dondurması var ki dillere destan.

Pazar sabahları köy pazarı kuruluyor. İşte o gün benim için tam bir şenlik. Mevsimin selamıdır köy pazarları bence.

Mesela şimdi ballı incirler, mor üzümler zamanı. Her birinin zamanı var buralarda, ne yetişiyorsa onu satıyor üretici. Zamanın aktığını, her döngüye saygı duyulması gerektiğini ne güzel anlatır onların geliş sırası. İlk yeşil mandalina kış mevsiminin selamıyken, yeşil erik tezgâhta yerini alınca da yazı selamlamak gerektiğini anlarız ve bence bu döngü muhteşemdir.

Tabii pazarcılarla sohbet etmek de ayrı bir keyiftir benim için. Yaptıkları işten çok kazanamamaları da yüzlerindeki o iyimser gülümseyiş takdir edilmeye değer ki bu yüzden onlarla pazarlık edenlere çok kızıyorum desem yeridir.

Bir de sahilin meşhur mısırcısı var. Tüm gün sıcağın altında, bir kucak begonville süslediği bisikletinde mısır satıyor ve gür bir sesle “Taze mısıır, kaynıyooor” diye bağırarak günde kaç kez o sahili turluyor bilmiyorum.

Güneşten kararmış teniyle siyahi şarkıcı Bob Marley'i andırmıyor değil ve hep gülen yüzüyle mısır satmaya devam ediyor.

Veee mevsimin bu zamanının efsane bas baritonu çilekçimiz de arzı endam ediyor sokağa.

Küçük kamyonetine reçellik çilek kasalarını itina ile diziyor ve sonra bir bağırıyor ki megafon falan hak getire.” Reçellik çileeeek” sesi en ücra yerlerden duyuluyor vesselam...Gel de çilek reçeli yapma şimdi.

Üç kg daha alsam mı ki diye içimden geçirmeden duramıyorum nedense...

Tüm bu sesler o eski mahalle kültürünü, çocukluğumu hatırlatıyor bana. Bu insanlar gerçek hayatın gizli aktörleri esasında.

Hala kirlenmemiş, bir yerlerde masumluğunu koruyan o iyi yanlarımızın tezahürü belki de ve bu yüzden de iz bırakıyorlar bizde. Ruh veriyorlar o yollara, soluk veriyorlar ve en mühimi yaşanılan anlara yıldız tozu serpiyorlar...

Tüm bunlar alalade ve sıradan şeylermiş gibi görünebilir fakat hiç öyle değildir. İnsan bir yaştan sonra bu sadeliği, gerçekliği, yalınlığı arıyor.

Küçük şeyler çok değerlidir. Basit olan hep daha güzeldir.

Tereyağında yumurta gibi, domates peynir ikilisi gibi, seni çok özledim der gibi, fırından yeni çıkmış ekmek gibi, balıkçı geldi anonsu gibi, keçi sürüsünün sesleriyle, horoz sesleriyle uyanmak gibi...

Defne sabunu kokulu yastıklar, lavanta kokulu odalar gibi... Sadeliğin, doğallığın dayanılmaz hafifliği gibi...

Bir gün zeytin ağaçlarının içinde yaşayacağım o tek katlı taş evi hayal etmeye elbette devam edeceğim. Neticede hayal kurmak da parayla değil ya... Bahçedeki zeytin ağacına asacağım hasır feneri bile aldım desem bana gülmezsınız sanırım.

İşte o zaman yazacağım ilk yazı da şöyle başlayacak.

“Siz, keçi sürülerinin sesleriyle uyandınız mı hiç?...”

Ne diyelim o zaman, hepimize şahane bir gün olsun. İncelikleri unutmadan, küçük şeyleri parlatarak, bugün neyi övelim diye güne başlayarak ve en önemlisi hayal kurmaktan vazgeçmeyerek yaşamaya devam edelim...

Kalın sağlıklıkla.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY EKİM

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları Dergisi dostları. Biz yine sizlerle bir arada olmanın ve sizi yeni bilim haberleriyle buluşturmanın huzuru içindeyiz.

Önce Başlıklar:

- **Yakın Arkadaşlık İçin Kaç Saat Gerekir?**
- **Bilim İnsanları Uyardı: Kronik Uykusuzluk Beyni 3,5 Yıl Yaşlandırıyor**
- **Kansere Karşı Aşı Umudu: Nanoparçacık Temelli Aşı Kanseri Durdurdu**

Yakın Arkadaşlık İçin Kaç Saat Gerekir?

ABD’de Kansas Üniversitesi’nden sosyal psikolog Prof. Jeffrey Hall, arkadaşlıkların derinliğini ölçmek amacıyla yürüttüğü çalışmada, iki kişi arasındaki samimiyet düzeyinin geçirilen ortak zamanla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koydu.

Araştırmaya göre birini “tanıdık” kategorisinden çıkarıp “arkadaş” olarak görmeye başlamak için yaklaşık 50 saat birlikte vakit geçirmek gerekiyor.

Gerçek bir “yakın arkadaşlık” düzeyine ulaşmak ise 200 saatten fazla ortak zaman paylaşımı gerektiriyor.

Bu süreye yüz yüze geçirilen vakitlerin yanı sıra telefon görüşmeleri, birlikte yapılan aktiviteler ve paylaşılan deneyimler de dahil ediliyor. Prof. Hall’a göre arkadaşlık, yalnızca süreden ibaret değil. “Birlikte geçirilen zamanın niteliği, niceliğinden daha önemli” diyen Hall, samimi sohbetlerin, ortak ilgi alanlarının ve duygusal paylaşımın dostluğu hızla derinleştirdiğini belirtiyor. Araştırma, dijital çağda sıkça tartışılan bir konuyu da gündeme taşıyor: Sosyal medyada sık etkileşime girmek, gerçek dostluk için yeterli değil. Uzmanlar, “ekran başında geçirilen saatlerin” samimi bağ kurmada yüz yüze iletişimin yerini tutmadığını vurguluyor.

Bilim İnsanları Uyardı: Kronik Uykusuzluk Beyni 3,5 Yıl Yaşlandırıyor

Halsizlikle ilişkilendirilen Gündelik hayatta yorgunluk, uykusuzluk, aslında çok daha ciddi sonuçlar doğurabiliyor. ABD’de Mayo Clinic tarafından yürütülen yeni bir çalışma, orta yaşlarda görülen kronik uykusuzluğun ilerleyen yaşlarda demans ve hafif bilişsel bozukluk riskini önemli ölçüde artırdığını ortaya koydu. Araştırmacılar, kronik insomnia yaşayan kişilerin beyin yaşlanmasının 3,5 yıl hızlandığını belirtiyor. Çalışmaya ortalama 50 yaş üstü ortalama yaşı 70 olan 2750 kişi katıldı. Katılımcılar beş buçuk yıl boyunca takip edildi. Hafıza testleri ve beyin taramaları düzenli olarak yapıldı. Kronik insomnia yaşayanların %14’ünde demans veya hafif bilişsel bozukluk gelişti. Uykusuzluk yaşamayanlarda bu oran %10’da kaldı. Mayo Clinic’ten Dr. Diego Carvalho, “İnsomnia sadece ertesi gün nasıl hissettiğinizi değil, uzun vadede beyin sağlığını da etkiliyor. Düşünme becerilerinde daha hızlı düşüş ve Alzheimer ile ilişkili beyin değişimlerini gözlemledik” dedi. Araştırmada, kronik uykusuzluğu olan kişilerde iki kritik değişiklik tespit edildi: Amiloid plakları: Alzheimer ile doğrudan ilişkilendirilen protein birikimleri. Beyaz cevher hasarı: Beyin bölgeleri arasındaki iletişimi sağlayan sinir yollarında bozulma. Uzmanlara göre, bu iki durum bir araya geldiğinde bilişsel gerileme daha da hızlanıyor. Araştırmacılar, bilişsel davranışçı terapi (CBT-I) yönteminin kronik insomnia için en etkili tedavi olduğunu ve hastaların yaklaşık %70’inde sonuç verdiğini vurguluyor. Ancak uzmanlar, depresyon, anksiyete, kronik ağrı ve uyku apnesi gibi diğer sağlık sorunlarının da uykusuzlukla birlikte ele alınması gerektiğini belirtiyor.

Kansere Karşı Aşı Umudu: Nanoparçacık Temelli Aşı Kanseri Durdurdu

Tıp dünyası, kanserle mücadelede devrim yaratabilecek bir gelişmeyle sarsıldı. Massachusetts Amherst Üniversitesi liderliğindeki araştırma ekibi, geliştirdikleri nanoparçacık temelli kanser aşısının farelerde ölümcül tümörlerin oluşumunu

engellediğini açıkladı. Melanom, pankreas ve üçlü negatif meme kanserinde uygulanan bu deneysel yöntem, bazı vakalarda metastazı (yayılımı) tamamen durdurdu. Bilim insanları bu buluşun, gelecekte önleyici kanser aşuları için güçlü bir temel oluşturabileceğini belirtiyor. Araştırmamanın başyazarı, biyomedikal mühendis Prof. Prabhani Atukorale, yeni aşı sisteminin bağışıklık sistemini “çok yönlü bir şekilde aktive edecek” biçimde tasarlandığını söyledi. Ekip, aşılanan farelerin yüzde 88’inin tümörsüz kaldığını, ayrıca kanserin akciğer gibi uzak organlara yayılmasının da önlendiğini belirtti.

Daha önceki araştırmalarda bu nanoparçacık formülünün farelerde mevcut tümörleri küçülttüğü ve bazılarını tamamen yok ettiği gösterilmişti. Bu yeni çalışmada ise aşı, önleyici bir bağışıklık duvarı oluşturarak tümör gelişimini baştan engelledi. İlk deneylerde araştırmacılar, melanom hücrelerini tanıtan özel bir antijen ile nanoparçacıklarını birleştirdi. Bu karışım, bağışıklık sistemindeki T hücrelerini kanser hücrelerini tanıyıp yok etmeye programladı.

Üç hafta sonra fareler kanser hücrelerine maruz bırakıldığında, “süper adjuvan” olarak adlandırılan bu aşıyı alanların yüzde 80’i tümörsüz kaldı ve 250 günlük deney süresince hayatta kaldı. Buna karşın, klasik aşılarla ya da nanoparçacık içermeyen formüllerle aşılanan tüm fareler 35 gün içinde öldü. Araştırma ekibi, kanserin en ölümcül yönü olan metastazı engellemeinin bu yöntemin en önemli başarısı olduğunu vurguladı. Daha ileri deneylerde, araştırmacılar tek bir antijen yerine doğrudan öldürülmüş tümör hücreleri (tümör lizatı) kullandı. Bu yöntem, farklı kanser türlerine karşı bağışıklık geliştirmede büyük kolaylık sağladı.

Gelecek sayımızda görüşmek dileğiyle umutla kalın.

22.10.2025

ATLANTİS'E NE OLDU

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Geçmiş yıllarda bu uygarlığa ilişkin çeşitli haberler duymuş, yazılar, kitaplar okumuştum. Bu bilgiler beni daha da kamçılarmış, merak duygumu artırmıştı. O zamanlar, Mu Uygarlığından, Mayalardan, Azteklerden de söz ediliyordu. Ben de o günlerde bu bilgilerin peşine düşmüş, bu uygarlıklara doğru bir geziye, serüvene çıkmıştım.

Söz konusu bilgilerin arasında, mistik bakımdan görüşler de vardı. Örneğin, Mu ve Atlantis gibi uygarlıkların ellerindeki olanakları hiçe sayarak daha fazlasını istemeleri üzerine, başka deyişle doyumsuzluklarının sonucu Okyanus’a batırılarak cezalandırıldıkları söyleniyordu.

Kaynaklardan birinde, ‘İnanılmaz derecede varlıklı ve gelişmiş bir uygarlık olan Atlantis,

denizin içine hapsolmuş ve okuyucunun ilgisini çeken bir hikâyede sonsuza dek kaybolmuştur.’ Diye belirtiliyordu. Kibirleri ve ahlaki bozulmaları sonucu tanrıların gazabına uğradıkları ve kıtanın sular altında kalarak yok olduğu rivayet de ediliyordu. Bu tür bilgilerse, Atlantis’in gerçekten var olup olmadığını da akla getiriyordu. Atlantis uygarlığı gerçek mi yoksa bir efsaneden mi ibaretti?

Paul ve Pauline Vayntsveyga Zalittski adlı Kanadalı bir çiftin öncülüğünde yapılan deniz dibi araştırmalarında, Bermuda Şeytan Üçgeni olarak adlandırılan bölgede batık bir şehir bulundu. Araştırmacılar, Küba kıyılarından 700 metre uzaklıkta ve 180 metre derinlikte, yolları, tünelleri, piramitleri ve başka yapıları olan büyük bir şehir keşfettiler. Elde edilen görüntülerde, batık şehirde sıradan piramitlerin yanı sıra camdan yapılmış piramitlerin, Sfenks şeklinde heykel, birçok monolitik yapılar ve bina duvarlarına oyulmuş yazıtların bulunduğu görüldü. Amerikalı araştırmacı Robert Sarmast Platon'un ünlü diyalogları Critias ve Timaeus'ta ifade ettiği yaklaşık 50 fiziksel işaretten yola çıkarak, çalışmalarını Kıbrıs yayı ve Levantine havzası olarak tarif edilen Doğu Akdeniz kıyılarına kaydardı. Bölgeyle ilgili olarak Amerika Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresinin (NOAA) hazırlamış olduğu haritalardan ve veri tabanlarından faydalanan Sarmast, bu bilgilerin yeterli olmadığını görünce dünyaca ünlü Jeofizikçi Dr. John K. Hall ile işbirliğine gitti. Dr. Hall, Sarmast'a 1980'li yıllarda bir Rus petrol gemisi tarafından Doğu Akdeniz'de deniz tabanından toplanan dijital verileri iletti. NOAA ve Dr. Hall'dan gelen verileri birleştiren Sarmast, bölgenin 3 boyutlu ve bathymetric (derinlik ölçü birimi) haritalarını çıkarttı. Sarmast'a göre Atlantis Kıbrıs, Suriye arasında idi ve batan kıtanın en üst noktası ise bugünkü Kıbrıs'tı. Sarmast, Discovery Of Atlantis isimli ünlü eserinde Atlantis'in bu bölgede olmasını güçlendiren bulguları ve nedenlerini açıkladı.

Aşağıdaki Nuh Tufanıyla ilgili açıklama da Atlantis'in başına gelenleri gerçeklik açısından anlamamızı bir ölçüde sağlıyor.

Nuh'un yaşamının altı yüzüncü yılında, ikinci ayda, ayın on yedinci gününde, işte o gün derin suların tüm kaynakları yarıldı, patladı, fışkırdı ve göklerin bentleri açıldı. Şiddetli yağmur kırk gün kırk gece devam etti.

Tufan yeryüzünde kırk gün devam etti. Sular sürekli yükseldi ve gemiyi kaldırmaya başladı. Artık gemi yerden çok yüksekte, suların üzerinde yüzüyordu. Sular yeryüzünü kapladı ve çoğaldıkça çoğaldı; gemi ise suların üstünde yüzüyordu. Dağları on beş arşın kadar aştı, dağlar sular altında kaldı.

Dağların üst kısımlarında deniz canlılarına ilişkin bulunan fosiller, yüksek dağların bir zamanlar denizle kaplı olduklarını gösteren kanıtları sunarlar. Burada ortaya çıkan sorun, yüksek dağları örtecek kadar suyun nereden gelmiş olacağıyla ilgilidir. Bu suların bir kısmı kutuplarda buzullar olarak depolanmıştır; ancak bu buzullar tamamen eriyecek olsalar bile, içerdiği su miktarı

karaların yüksek kısımlarını örtmeye yetmeyecektir. Yakın zamanlarda yapılan bir keşif, okyanusların tabanının daha da altında bulunan büyük bir su kaynağının olduğunu açığa çıkarmıştır. Bu yer altındaki su kaynağı, yeryüzündeki okyanuslardan üç kat daha fazla büyüklükteki bir suyu içinde barındırmaktadır. Bu suların yerin tam 700 km altında bulunan "Ringwoodite" olarak adlandırılan mavi taşların içinde bulundukları keşfedilmiştir.

Bu keşif, işte o gün derin suların tüm kaynakları yarıldı [patladı-fışkırdı] sözleriyle uyumludur. Bu durum, karaları tümüyle kaplamaya yetecek ölçüdeki su kaynağının, yer altındaki bu sular olabileceğini akla getirmektedir.

İşte söz konusu patlamalardan biri ya da birkaçı, Atlantis'in sonunu hazırlamış olabilir; en gerçeğe uygun mantıklı açıklama da budur. Nuh Tufanından sonra Nuh'un Gemisi'nin Ağrı Dağı'nda (eski adıyla Cudi veya Ararat Dağı) karaya oturduğu kabul edilir. Kaynaklardan Tevrat ve İncil'e göre gemi, "Ararat Dağları" üzerine oturmuştur. (Yaratılış 8:4)

Kur'an-ı Kerimse, gemi "Cudi Dağı" üzerine oturmuştur diye yazmaktadır. (Hud Suresi, 44. ayet)

Ararat (Ağrı Dağı) Türkiye'nin doğusunda, Iğdır-Ağrı sınırında en yüksek dağdır.

Cudi Dağı ise, Şırnak ilindedir, Mezopotamya'ya daha yakındır.

Sonuç olarak, Batılı kaynaklar Ağrı Dağı der. İslami kaynaklar ise Cudi Dağı diye belirtir.

İki dağ da Türkiye sınırları içindedir. Arkeolojik kanıt kesin olmamakla birlikte bu iki yer tartışılır.

Çocukluğumda babamdan, masalsi bir söylence dinlemiştim. Tufandan sonra Nuh köyün birinde yaşlı bir kadınla karşılaşır ve onca felakette nerede olduğunu, bir zarar görüp görmediğini sorar. Kadınsa bu sorular üzerine, tufan falan görmediğini ama ahırdaki ineğinin belinin biraz ıslandığını söyler. Sizce bu yaşlı kadın Nuh Tufanında neredeydi ve neden zarar görmemişti? Bana sorarsanız, bu konuda fazla bir fikrim yok. Babam da daha fazlasını bilmiyordu. Dinsel bakımdan bazı nedenlere dayandırılabilirdi. O kadın için Allah'ın sevgili kulu ya da mübarek, korunmayı hak eden kişi denebilirdi. Diğer bakımlardansa, çeşitli varsayımlarda bulunulabilir. Örneğin, kadın suların ulaşamadığı bir yerdedir; ne bileyim, sözgelimi, kadın bir mağaraya çekilmiş olabilir ya da bu yaşlı kadın hiç yaşamamış ve Nuh'la yapılan konuşmalar da hiç gerçekleşmemiştir.

Umutla kalın. Sevgi tufanında boğulmanız dileklerle.

ROL MODELLERİMİZ
BAŞARILI BİR İRANLI KADIN SATRANÇ OYUNCUSU
SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ
sulesepin06@gmail.com
KONUK: Fariba ZENDEBUDİ

Şule: Sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz, bugün İranlı bir satranç oyuncu konuğumuz var. Biz Görülmeyen Gazetenin düzenlediği Uluslararası Satranç Turnuvasına gelmiştik. Kendisini orada bulduk. İsmi Fariba: Bize kendini tanıtır mısın?

Fariba: İranlıyım. Buşehir'den geldim. Satranç oynuyorum.

Şule: Kaç yaşındasın?

Fariba: 36 yaşındayım.

Şule: Medeni durumun?

Fariba: Bekârım.

Şule: Görme engelin nasıl oldu?

Fariba: On yaşındayken, 'RP' adlı genetik bir hastalığa yakalandım. Geceleri görmüyorum. Gün geçtikçe görme yetim azalıyor.

Şule: Ailede senden başka görme engelli var mı?

Fariba: 1. Derece yakın ailede yok ama uzak akrabalarda var.

Şule: Satranç oyunculuğu dışında başka bir yerde çalışıyor musun?

Fariba: Satranç dışında fiziki sporlar yapıyorum. Goalball oynuyorum ve koşu yapıyorum. Körler okulunda ilkokul öğretmeniyim.

Şule: Körler okuluna gittin mi?

Fariba: 14 yaşına kadar normal okullarda okudum. Sonra görme engelli okullarına gittim.

Şule: Kızlar ve oğlan çocuklar ayrı sınıflarda mı okuyorlar körler okullarında?

Fariba: Evet.

Şule: İran'da çok görmeyen var mı?

Fariba: evet, çok var.

Şule: İran'ın bu tutumu, görme engelli kadınlar için farklı sıkıntılar oluşturuyor mu?

Fariba: Hiçbir farkı yok. Bütün kadınlar görme engelli, diğer engelleri de olsa aynı kısıtlamaları yaşıyorlar.

Şule: Görme engelli kadınlar dışarıda gezebiliyor mu?

Fariba: İran'da baston çok yaygın değil. Şu anda eğitimimize bunu da katıyoruz. Herkes bu konuda eğitim alıyor. O yüzden de yavaş yavaş gelişecek.

Şule: Hangi satranç kulübüne dâhilsin?

Fariba: Milli Takıma başvuruyoruz. Milli Takıma girebiliyoruz ve ben de Milli Takıma üyeyim.

Şule: Spor için kadınlar başka bir ülkeye gittiklerinde, zorluk çıkarıyorlar mı?

Fariba: Ülkemizin yasalarına uymak koşuluyla her ülkeye gidebiliyoruz.

Şule: Satranç, goalball, koşu, öğretmenlik, bunların dışında başka uğraşın var mı?

Fariba: Profesyonel olarak gitar çalıyorum. Kemanda da başlangıç seviyesinde çalıyorum.

Şule: Şarkı söyler misin?

Fariba: Şarkı söylemeyi seviyorum.

Şule: You Tube'da gitar çaldığın bir kayıt var mı?

Fariba: Hayır.

Şule: Anladığım kadarıyla ülkemizi çok sevdin. Hep İran'da mı kalmayı düşünüyorsun, yoksa ileride başka ülkelere gitmeyi düşünüyor musun?

Fariba: Türkiye zaten komşu ülke olduğu için çok yakın bir kültüre sahip. Burayı çok seviyorum. Kısmet, Allah ne yazdıysa onu yaşayacağız.

Şule: Bize söylemek istediğin başka bir mesajın var mı?

Fariba: Burada olmaktan çok mutluyum. Buradaki görme engelli arkadaşların çok motive olduklarını görüyorum. Bu yüzden onlarla arkadaşlığımı devam ettirmek istiyorum.

Şule: Biraz görüyor musun?

Fariba: Evet.

Şule: Baston kullanıyor musun? İran'da bir yerlere tek başına gidebiliyor musun, yoksa aile desteğiyle mi gidiyorsun?

Fariba: Baston kullanmıyorum, ışık kullanıyorum. Türkiye'de üç yıl yalnız yaşadım. Çok yolculuk yaptığım için kendi işimi yapabiliyorum. Her yere yalnız gidebiliyorum. Gezmeyi çok seviyorum.

Şule: O zaman ailede herhangi bir engel yok. Bizim ülkemizde genellikle kız çocuklarını aileler çok fazla bir yere göndermiyorlar. Senin ailen daha anlayışlı galiba.

Fariba: Ailem herkes için anlayışlı. Benim için daha çok anlayış gösteriyorlar. Tam tersi, hayallerimin peşinden koşup onları daha çok destekliyorlar.

Şule: Çok güzel. Bizim ülkemizde üç yıl yaşadığını söyledin. O süreç nasıl oldu?

Fariba: Buraya geldiğimde, burayı çok sevdim. O yüzden de burada yaşamaya karar verdim. Hem de satranç kulüplerindeki arkadaşlarla tanışmayı çok istediğim için gidip gezip görmek istedim. Tam karar verip Türkiye'de yaşamaya başladığımda, Korona virüsü yaşandı ve bir buçuk yıl evde kapalı kaldım.

Şule: Çok kötü olmuş gerçekten. Ailenle beraber mi gelmiştin?

Fariba: Çok kötü olmuştu gerçekten. Başta oğlum yanımdaydı. Okul durumundan dolayı geri döndü. Yalnız kaldım.

Şule: Bekâr olduğunu söylemiştin.

Fariba: Ayrıldım.

Şule: Fariba Zendebudi ile birlikteydik. Ayrıca bize çevirmenlikte destek olan Nilüfer Manafi'ye de çok teşekkür ediyoruz. Başka bir söyleşimizde buluşmak üzere hoşça kalın.

9 Ekim 2025

KENT SOKAKLARI VE İNSANLAR

Yazan: Yayla Boztaş

yaylaboztas@yahoo.com

Kent sokaklarına dalınca insan denen canlıların kendilerine verilen aklı, ruhu kullanmadıklarını her gün daha büyük bir gerçeklikle anlıyor, bu canlı türüne duyduğum sevgiyi tümüyle yitirmekten korkuyorum. Beni umutsuzluktan kurtaran; güzel, olması gerektiği gibi davrananları gördükçe içimde duyduğum öfke, eleştiri, küçümseme azalıyor bu iyilerle siliyorum kötülerin kirini. Elindeki çöpü çöp kutusuna atanı gördükçe içimden geçen sevinç güldürüyor beni, aslında olması gerekeni yapan insana duyduğum bu sevgi ne komik değil mi?

Neden bu denli şartlanmışım? Nedir derdim, ne istiyorum aynı sınıftan olduğum bu canlı türünden. Yanlış bende mi?

Sevgi dolu bir insanım, dağı taşı, börtüyü böceği, dereleri, çimenleri, taşlar arasından dirençle başını çıkartan küçük yabani bitkileri, elimi dalayan ısırganı bile seven ben neden bu denli öfkeliyim insan denene, canlıya. Ya da neden bu yanlış insanlar sevdiğim insanların önüne kirli bir duvar gibi dikiliyor?

Doyumsuzlukları, aç gözlülükleri, doğayı yalnız kendilerinin sanmaları, tüketim hırsları, duygudaşlık yapmamaları, yobazlıkları, sevgisizlikleri, egoları... Daha neler neler.

Evimden çıkınca başlıyor aymazlıklar. Hemen bitişikteki kahve değil kıraathane... Anlamına bakıyorum “Müşterilerinin okumaları için gazete ve dergi bulundurulan, geniş, temiz, iyi döşenmiş kahvehane... Gözümün önünde canlanıyor, içim açılıyor, gülümsüyorum. Şimdi yalnızca oyun oynanan dumanlı bir yere dönmüş. Yüksek tavanlı, geniş mi geniş. Yeşil örtülü masalarda oturan insanların yaş ortalaması 70. Emekli, saçları ağarmış, dökülmüş, gözaltları torbalanmış, göbekleri kendini salmış bir dolu insan. Aralarında kadınlar da var. Dörderli oturmuş, kâğıt ya da okey oynuyorlar. Önünden geçerken o kalabalıktan gelen şakırtı, gürültü, konuşma sesleri bambaşka bir aleme götürüyor beni. Kendime kızıyorum bazan. Sana ne! İnsanların keyfine karışma hakkını nereden alıyorsun? Ne yapacaklar... Bu da onların zaman geçirme yöntemi, oyalanma, avunma...Sana ne! Derdin ne senin huzursuz insan...

Hayır, oynamaları, zaman geçirme yöntemleri değil beni ilgilendiren; belki zamanında asker, hâkim, doktor, müdür her ne ise belirli meslekte zaman geçirmiş, yol yordam bilen ya da bilmesi gereken bu koca adamlar kıraathanenin önünde dikilip içtikleri sigara izmaritlerini sokağa fırlatmıyorlar mı, benim derdim bu...

Sabah temizlenmiş dükkânın önü neredeyse bir kül tablasına dönmüyor mu? Kaldırımı kendilerine ait sanıp dikilip gürültülü sohbetlerini yapıp gelen geçenin önünü kesmiyorlar mı?

Onlara yaptıklarının yanlışlığını anlatmak, uyarmak içimden geçerken sözcüklerimi yutup geçiyorum her zaman. Ondan sonra düşünceler, öfkeler, yazıklanmalar dönüp duruyor başımda. Uykularım onların sigara dumanına, arsız kahkahalarına karışıp gidiyor uzaklara. Yakalayabilene aşk olsun.

Her zaman sokağımızı süpüren çöpçü delikanlıyla dost olduk, önce “Kolay gelsin, günaydın” ardından yalnızca bakış ve yüz ifadesiyle dertleşirken bazen de bir tükürük düşüyor izmaritin yanına... Belki de okeyde kaybetmenin öfkesine bir gönderme kim bilir.

Evimizin önündeki kocaman çiçek saksısına gelen geçen aymazların attığı boş sigara paketi, pet şişe, kullanılmış ıslak mendilleri toplayıp çöpçü arkadaşımın faraşına koyarken ikimiz de çaresiz gülümsüyoruz birbirimize...

DENGEDE KALMAK

EBEVEYN VE EVLAT İLİŞKİSİ

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

Fdemir48@yahoo.com

Her anne ve baba çocuklarının hem bedensel hem de psikolojik açıdan sağlıklı olmalarını ister. Bu nedenle de bilinçli olmaları, çocuklarını anlayıp sorunlarını dinlemeleri ve ona göre çözümler bulmaları gerekmektedir.

İkinci oğlum doğduğunda büyük oğlum beş yaşındaydı. Oğlumun kardeşini kıskanmaması, mutlu olması için bir uzmana gereksinmem olduğunu düşünerek onu Hacettepe Hastanesinde çocuk psikiyatristi Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu'na götürmüştüm.

Doktor, benimle konuşurken, oğlumu da çok işlevli bir oyuncak evle baş başa bıraktı. Ev harikaydı, bir sürü odası ve odaların her birinde farklı oyunlar, oyuncaklar vardı. Oğlum oyuncak evdeki gereçlerle çok güzel oyunlar kuruyor ve oynuyordu. Doktorla sohbetimiz bitince bana:” Bakın oğlunuz kardeşini kıskanmış görünmüyor, bu süre içinde yanınıza gelip size sorun yaratmadı, ikide birde gelip onunla ilgilenmeniz için sizi üzmedi. Eğer büyük oğlunuzla babası ilgilenir, onun ne denli çok sevildiğini ona hissettirirseniz sizi kardeşıyla paylaşabilecektir.” dedi. Bana Çocuk Ruh Sağlığı adlı kitabını, daha sonraki gelişme sürecinde de yararlanmam için “Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları” kitabını önerdi. “ Siz bebekle ilgileneceksiniz, babası da büyük oğlunuzla ilgilenecek” diyerek yol gösterdi.

“Çocuk Ruh Sağlığı” kitabında şöyle diyordu: “Çocuğunuzun yeni doğan kardeşini kıskanmaması olası mı, kıskanması çok doğaldır. Bir gün eşiniz işten eve döndüğünde yanında getirdiği kadın için:’ Seni seviyorum ama bunu da seviyorum.’ dese siz de kıskançlık duygusuna kapılmaz mısınız?” Yörükoğlu’nun önerilerini uyguladık, ben bebekle ilgilendim, eşim de her gün onunla oynuyor, akşamları Ankara’dayken Gençlik Parkı’na götürüyor, salıncaklara bindiriyordu. Evde oldukları zaman da ona kitap okuyordu. Bebeği sevmesine izin veriyor, bebekle ilgili işlerde onun da yardım etmesini sağlıyorduk.

Kitapların çok yararını gördüm. Hatta oğlum lise birinci sınıftaydı. Bir gün bir konuda ona kızmıştım. Hiçbir şey söylemeden kapıyı çekip gitmişti. Atalay Yörükoğlu’nun kitabında şöyle yazıyordu:

“Oğlunuz ya da kızınız size içinden kızmış ama aldığı terbiye ve size duyduğu saygı gereği size karşı gelerek olumsuz sözler söylemeden kapıyı çekip gitmiş olabilir. Bir süre sonra eve döndüğünde ona hiçbir şey olmamış gibi davranın. Ona, düşünüp yanlışları varsa onları değerlendirmesi için fırsat verin.”

Gerçekten kısa bir süre sonra geldi, elinde bir demet çiçekle benden özür diledi. Anlayışlı bir ses tonuyla “ Ben de senden özür dilerim, senin çok üstüne gittim. “Çiçekler için teşekkür ederim” diyerek ona sarıldım.

Böylece, sürekli olabilecek bir yanlışta izin vermemiş olduk.

Atalay Yörükoğlu, Çocuk Ruh Sağlığı, İnkılâp Kitabevi, 2023

Atalay Yörükoğlu, Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları, İnkılâp Kitabevi, 2023

ISPARTA'YI GEZMENİN DAYANILMAZ HAFİFLİĞİ!

YAZAN: Gülümsün CAMBAZOĞLU

insansevmezseyoktur@yahoo.com

Antik çağdaki adı “Pisidia” olan Isparta “Eski taş” devrinden başlayan yaşamını Lidya/ Frig/ Pers/ Helen/ Roma/ Bizans/ Selçuklu ve Osmanlı ile zenginleştirmiş. Çevresinde Antiocheia, Adada, Agrai/ Seleulceia Sidera ve daha birçok antik kenti barındıran Isparta Kaya Mezarları/ St. Paul yürüyüş yolu/ Su kemerleri/ Kervansaray ve Medreseleri ile bilinen ve gezilenin çok ötesinde...

Hüzünlü kiliseler ve ahşap işçiliğine övgüler dizeceğiniz; yaşlarının haklı gururunu taşıyan camiler ve mezar taşları kardeşçe yaşadıkları yılların izlerini taşıyorlar halen.

Türkiye’nin 4. büyük doğal tatlı su gölü olan Eğirdir’de ise Apollo Kelebeğinin özgürce kanat çırpışına tanık olmak, tüm gün boyunca değişik renklere bürünen gölü izlemek gerçekten büyüleyiciydi. Göl ve çevresi Arzava Krallığı’na ev sahipliği yapmış Eğirdir’de Lidya Kralı Krezus’un yaptırdığı (M.Ö. 5.yy) kalenin yıkık görkemi bile göz kamaştırmakta. Hamidoğulları Beyliği döneminde ise en zengin haline bürünmüş Eğirdir. Dünder Bey Medresesi ve karşısındaki Hızır Bey Camii’nin (13. yy) kemer üzerine inşa edilmiş zarif minaresi bende hayranlık uyandıran bir şaşkınlık yarattı. Özel ve ender yapılardan kabul edilmesi boşa değil tabi ki...

En çok üzüldüğüm, türünde tek orman olan Yukarı Gökdere Köyü’nde bulunan ve sadece Türkiye’de yetişen “Kasnak Meşesi” ormanını görememek oldu. (Bu tür, parkecilik, kaplamacılık ve ağaç fiçı yapımında kullanılıyor.)

Kuyucak lavanta ve Isparta gül bahçeleri, halı-kilim müzesi, eski evleri, Roma Dönemi adıyla kartal yuvasını andıran “Parlais” ve dönüştüğü “Barla” ... Ünlü yemekleri Kabune ve Banak yenilmeden dönülmedi tabi... Ödüllü kesme gül yapraklı dondurması başımı fena döndürdü, yüzümde güller açtırdı. Yemeğe doyamayacağınız elmalar ve kirazlar da cabası...

Göremediğim, tadamadığım daha birçok güzellik için yeniden buluşacağımız güne kadar, Hoşçakal Isparta...

Deneyimlediklerim

ÇAYI PİŞİRİRSENİZ NE OLUR

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Eskiden insanlar çayı tek çaydanlıkla pişirirlerdi. Yani bunun adı demlemek değil, bas bayağı pişirmekti. Çocukluğumda bu işlemle pişirilen çaydan çokça içmişimdir. Ayrıca, o çayın şimdi bile tadını ve kokusunu unutamam. Zaman zaman yakın geçmişte şöyle bir yönteme de tanık olmuşumdur. Çay demlemek için çaydanlıktan demliğe su aktardıktan sonra demlik bir süre yanan ocağın üstünde bekletilerek kabarması sağlanıyor. Son zamanlarda ben de bunu yapıyorum. İşte size asıl söylemek istediğim de bundan sonra fark ettiklerimle ilgili. Zamanla şunu anladım ki bu şekilde demlemiş, dahası pişirmiş olduğum çayın, ileriki saatlerde tadı bozulmuyor. İçerdiği maddelerin kaybolup kaybolmadığını bilemem ama sonuç bu şekilde. Nasıl ki yemeği pişirdiğimizde bir süre tadı bozulmuyorsa, çay da lezzetini bu biçimde koruyordur diye düşünüyorum.

Bir de çayı soğuk suyla demlerseniz, sıcak suya göre daha geç acısını salar. Daha önce belirtmiş olduğum sıcak suyla çay pişirme yöntemiyle belki çay acılaşabilir ama bayat kokusunu fazla duymazsınız. Tercih size ait. Rahmetli annem, ıhlamur yaptığı zamanlar, bu pişirilen ıhlamuru bize ertesi gün de içirirdi ve bu ikinci, üçüncü ısıtışlardan sonra daha faydalı olduğunu, bronşlara, öksürüğe daha iyi geldiğini söylerdi. Belki de onların zamanında, gerek fakirlik gerekse çaresizlik o insanları bu yönteme itmiş olabilirdi. Zaten bizler de bazı doğru yöntemleri deneyimlerimiz sonunda keşfetmiyor muyuz? ıhlamur demişken, son olarak da şunu ilave etmek istiyorum. Öksürüğünüzün azalmasını istiyorsanız, ıhlamur demlerken demliğin içine elma kabuğu veya bir dilim elma koymayı da ihmal etmemelisiniz.

Başka paylaşımlarda görüşelim.

Sağlıkla kalın.

GERÇEĞİN NE ÇOK YÜZÜ VAR

YAZAN: Ayşen GÖRELELİ

aysenkaypak@gmail.com

“Kızınızı neden öldürdüğünüzü biliyor musunuz?”

“Bilmiyorum. Umarım cevabı bu duruşma verebilir.” Yargıcın sorusuna sanığın verdiği cevap bu.

Laurence, on altı aylık kızını denizin yükseldiği sahilde bırakarak ölüme terk ettiğini kabul ediyor fakat suçlu olmadığını iddia ediyordu. O, duruşma boyunca cevabı bulabiliyor mu bilmiyorum ama ben bulamadım.

Bir anne çocuğunu neden öldürür? Eğer annenin akıl ve ruh sağlığı yerindeyse bunun bir cevabı olabilir mi? Ya da hangi cevap insanı ikna edebilir?

Anne canı bir kadınmış veya akıl sağlığı yerinde değilmiş, demek işin kolayına kaçmak gibi geliyor bana. Peki bunların dışında ne / neler olabilir? Bir anneyi bu korkunç eyleme sürükleyen şeyleri düşünemiyorum bile.

Laurence, çocuğunun babasının ve kendi ailesinin büyü yaptığını iddia ediyor. Her ne kadar Paris'te yaşayıp üniversite eğitimi alsa da yüksek zekada ve entelektüel yapıda olsa da bu kadın Senegal'li bir mülteci. Boş inançlara inanmaya daha yatkın bir kültürden geliyor, diye düşündüğümde mahkeme sürecinde görüp kınadığım ırkçı söyleme katılmış olmaz mıyım? Felsefe öğrencisi olan genç kadın tezi için batılı bir düşünürü ele almasını bile yadırgayan öğretim görevlisine benzemez miyim? Öğretim görevlisinin yanı sıra mahkemedeki bazı söylemler, göçmenlere bakış da demokrasinin beşiği olduğunu savunan ülkelerden biri olan Fransa'da adaletin uygulanmasındaki iki yüzlülüğü sergilemekte.

Mahkemeyi izleyen kadınların sanığı anlamaya çalıştığını, giderek kendi anneliklerini sorgulamaya başladığını hissediyorum. İzleyiciler arasındaki Rama'nın Laurence ile fazlasıyla duygudaşlık kurduğunu görebiliyoruz. Oysa Rama yeni yazacağı romanla ilgili veri bulabilmek için gelmiş Saint Omer'deki bu mahkeme salonuna. Ancak bu iki siyahi kadının ortak noktası görünenden daha fazla. İkisi de birlikte yaşadığı beyaz adamlardan hamile kalmış. Her ne kadar Rama henüz dört aylık hamile olsa da bir anne adayı olarak olaydan çok fazla etkileniyor. Bir ortak noktaları daha var, ikisinin de anne kız ilişkileri sıkıntılı, uzak. Rama annesine hamile olduğunu söylememiş. Laurence'ın annesinin anneanne olduğundan bile haberi yok. Kız çocuklar büyürken ödipal dönemde temeli atılan, ergenlikte zirve yapan anne kız rekabeti zaman zaman nefrete de dönüşebilir. Annesiyle sağlıklı ilişki yaşayamayan kadınların anneliklerinin de sorunlu olacağı çıkarımı da yine kolaya kaçmak gibi geliyor bana. Sorunlu olabilir elbette ancak bu bir kadını evlat katili yapmaya yetecek bir neden değil.

Rama yeni romanında antik Yunan tragedyası olan Medea'yı işlemektedir. Basından izlediği kadarıyla Medea miti ile Laurence olayı arasında benzerlik olduğunu düşündüğünden Saint Omer'e gelip mahkemeyi izlemektedir. Yer ve Ay tanrıçası Medea, antik dünyanın en büyük büyücülerinden. O da çocuklarını öldürmüş. Mitolojiye göre bunu yapmasının nedeni belki geçirdiği cinnetten, belki eşi İason'a intikam hırsından belki de halk tarafından eziyet görmelerini önlemek amacıyla. Rama duruşmalarda Medea'nın izini sürmeye çalışırken olayı kişiselleştiriyor ve kendini sorgulamaya başlıyor.

Efsaneye baktığımızda Medea'nın eşinin ihaneti sonrası intikam için çocuklarını öldürme olasılığı Laurence'ın sevgilisinin bebeği reddedişi üzerine incinmesi, bu yüzden çocuğunu öldürmesi... Bu da açıklıyor bu cinayeti.

Baştan da değindiğim gibi bir ruh hastalığı neden olabilir düşüncesi en aklıma yatan olasılık. Bir cinnet anı... Bunu da pek gözleyemiyoruz anlatılanlar arasında. Sanığın kafası çok karışık. İfadeleri muğlak. Biz izleyiciler de kendimizi adaletli jüri üyeleri yerine koyuyoruz. "Anneyle ne kadar empati kurmaya çalışırsak çalışalım, Annenin psikolojisi bozulmuş olabilir. Bir cinnet anında çocuğunu ölüme terk etmiş olabilir. En akla yakın neden bunlar olabilir.

Laurence ve ölüme terk ettiği küçük kızının hikayesi gerçeğin ne kadar çok yüzü olduğunu gösteriyor. Aile, annelik, anne kız, baba kız ilişkisi, aşk, kıskançlık, suç, adalet, göçmenlik, ırkçılık ve daha pek çok konuda sorgulama yapmaya sevk ediyor insanı. Rahatsız edip sorular sordurtuyor. Sanatın amaçlarından biri de bu değil mi zaten?

SANATIN KADIN SESLERİ EKİM

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

İçten dostlukla merhabalar değerli Umudun Kadınları okuyucu ve dinleyenleri. Yine beğeneceğinizi düşündüğümüz bir köşe hazırladık sizlere. Bu sayımızda biraz daha farklı bir habere de yer veriyoruz satırlarımızda. Tabi ki başarılı bir engelli kadın sporcuyu bir değişiklik yaparak bu köşeye konuk ediyoruz.

Önce Başlıklar:

- 5 Altın Madalya Kazanan Defne Kurt: 'İlham Kaynağı Olmak Tarif Edemeyeceğim Bir Mutluluk
- Yılın İlham Veren Sanatçısı Ödülünü Alan Ebru Yaşar'dan Çarpıcı Filistin Sözleri
- İclal Aydın Sahnelere Dönüyor: 'Ama Değil, Rağmen' İle Türkiye Turnesi Başlıyor
- Sahnedeki Çöküş: Merve Dizdar'la Bağımlılığın Anatomisi

5 Altın Madalya Kazanan Defne Kurt: 'İlham Kaynağı Olmak Tarif Edemeyeceğim Bir Mutluluk

Trafik kazası sonucu engelli kalan ve 23 yaşından sonra başladığı S10 klasmanındaki para yüzmede dünya şampiyonu olan milli sporcu Defne Kurt, basın mensuplarına açıklamalarda bulundu. Kurt, engelli bireylerin spor yaparak elde edeceği başarılarla engelsiz bireylere bile ilham olabileceğini söyledi.

Singapur'da düzenlenen Dünya Para Yüzme Şampiyonası'nda 5 altın madalya kazanan milli sporcu Defne Kurt, basın mensuplarına, elde ettiği başarılar, engelli bir birey olarak karşılaştığı zorluklar ve engelli bireylerin spor ve hayattaki yerlerine ilişkin değerlendirmede bulundu.

"20 yaşıma kadar yüzmeyi kafama takmış bir şekilde ilerliyordum. Sonra üniversite yoğunluğu ve bu kadar çok yüzmenin küçüklükten getirdiği travmalardan artık yüzmeye ara vermiştim. Yüzmek istemediğim bir dönemdeydim. Tam o dönemde trafik kazası geçirdim 2023 yılında bir daha yüzmeyi profesyonel olarak yaparım diye hiç düşünemedim" dedi. Kurt, trafik kazasının ardından ciddi operasyonlar geçirdiğini ve vücudunda platinlerin takılı olduğunu, hissettiği fiziksel acıların yanı sıra psikolojik olarak da yıprandığını vurgulayarak, "Geçirdiğim trafik kazasının ardından uzun süre depresyon dönemim oldu. Neden benim böyle bir şey başıma geldi diye çok düşündüm. Kendimi nasıl motive edebilirim, teselli edebilirim, nasıl tekrar ayağa kalkabilirim diye düşündüm. Paralimpik fikri ortaya çıkınca 'Acaba tekrar yüzmeye başlayabilir miyim' dedim ve bu benim yeniden hayata tutunmam için bir umut oldu" diye konuştu.

Paralimpik spor ile çevresindekilerden gelen tavsiyelerle tanıştığını dile getiren Kurt, ilk başta antrenman temposunu kaldırıp kaldıramayacağını çok düşündüğünü ancak suyu kendisine yeniden bir motivasyon haline getirmenin bu fikrini değiştirdiğini ifade etti.

Psikolojisini yeniden toparlamak konusunda yüzmenin de olumlu bir etkisi olduğunu, ilk başta antrenmanlarında zorlandığını söyleyen Kurt, bunlara rağmen pes etmediğini belirtti.

Özellikle profesyonel olarak yeniden spora başlamasının ardından antrenman sayıları nedeniyle zaman zaman eleştiriler aldığını ancak kendisi için en uygun olan sistemi hocası ile kurduklarını aktaran Kurt, "Haftada bir suya girmeye başladım bu sürece, sonra haftada iki defa çalışarak devam ettim. Biraz daha vücudumu, kendimi, psikolojimi hazırlaya hazırlaya başladım ama gerçekten zordu. Bana çevremdekiler haftada bir antrenmanla nasıl dünya şampiyonu olacaksın? diyordu" ifadelerini kullandı. Kurt, Singapur'da yarıştığı Dünya Para Yüzme Şampiyonası'nda 50 metre ve 100 metre serbest stil, 100 metre kelebek, 100 metre sırtüstü ve 200 metre bireysel karışıktaki altın madalya kazanmasını ve Avrupa rekoru kırmayı, çektiği acıların verdiği meyveler olarak gördüğünü dile getirdi.

Bu başarının, gelecekte yeni başarıların da önünü açmasını umduğunu aktaran Kurt, İstiklal Marşı'nı art arda 5 kere okutmanın ve Türk bayrağını gönderde en tepede görmenin kendisi için büyük bir gurur vesilesi olduğunu ifade etti.

Pek çok kişinin sosyal medya üzerinden kendisine ulaştığını ve artık 'onu bir ilham kaynağı olarak gördüklerini' ilettiklerini söyleyen Kurt, bu geri dönüşleri almanın, kazandığı altın madalyalardan bile daha anlamlı olduğunu söyledi.

Geçirdiği trafik kazasından önce de yüzme ile uğraşan Kurt, kendisi gibi engelli olan bireylere, muhakkak bir spor veya uğraş ile meşgul olmaları, eve kapanmamaları tavsiyesinde bulundu.

Özellikle sporun ve engelli sporcuların elde ettiği başarıların, engelliler üzerinde 'Ben de yapabilirim' hissini pekiştirdiğine vurgu yaptı.

Paralimpik spordaki potansiyelin görmezden gelinmemesi gerektiğine de işaret eden Kurt, engelli bireylerin hayatta hep kendilerini ispat etmek zorunda kalmaları, mücadele etmeleri ve kolay kolay pes etmemeleri nedeniyle girdikleri her alanda başarılar elde ettiğine dikkati çekti.

Toplumda engellilerin görmezden gelinmemesi gerektiğini ve engelli haklarının da var olduğunu engelsiz bireylerin anlayabilmesinin önemli olduğuna işaret eden Kurt, sözlerini şöyle tamamladı:

"Engelli bireylerin bazıları doğuştan oluyor. Bazılarıysa sonradan engelli kalabiliyorlar. Ve ister istemez hep hayatları boyunca bir yaşam mücadelesi veriliyor. Bu hayat mücadelesi zaten yeterince zorken, toplum tarafından da daha fazla zorlaştırmamak gerekiyor bence. Bazen maalesef

kırıcı yaklaşımlarla karşılaşabiliyoruz, senin neren engelli gibi sorular mesela. Fakat bu yorumlar ne niyetle olursa olsun hoş değil. Örneğin yoğun bakım sürecimde yaşadıklarımı ben ve ailem bilir, ama karşımızdakiler bunu en azından anlayışla karşılayabilir. O yüzden engelli bireylerimize, bize daha saygılı, yaklaşırsanız daha mutlu oluruz.”

Yılın İlham Veren Sanatçısı Ödülünü Alan Ebru Yaşar’dan Çarpıcı Filistin Sözleri

İstanbul İş İnsanları Derneği (İSTİNDER) tarafından bu yıl ikincisi düzenlenen 2. Türkiye Kadın Zirvesi, “Geleceğin Kadın İnşası & İlham Veren Kadınlar” temasıyla yapıldı.

Ödül töreni öncesinde düzenlenen panele konuk olan Ebru Yaşar, Demet Sabancı Çetindoğan, Cem Ciritçi, Sena Su Erdem Camcı ve Milli para yüzücü Defne Kurt ile birlikte sahne aldı.

Törende sanatçı Ebru Yaşar, “Yılın İlham Veren Müzik Sanatçısı” ödülüne layık görüldü. Ödülü takdim edilen Ebru Yaşar, konuşmasında kadın dayanışmasının önemine vurgu yaptı. Yaşar, “Günün birinde ilham veren bir kadın olabileceğimi hiç düşünmemiştim. Ama zamanla fark ettim ki hayatta kalabilme mücadelesi, henüz bir öğrenciyken bile hayallerimin peşinden gitme inadı ve yıllar boyu çalışma azmi birilerinin hayatına dokunmuş, farkında olmadan ilham vermiş” ifadelerini kullandı. Törende Filistinli kadınları unutmayan Yaşar, “Bugün burada, kendi yolunu çizen, emek veren, pes etmeyen tüm kadınları selamlıyorum. Ve dünyanın bir başka köşesinde, Filistin’de yaşamak için direnen kadınları da kalbimle anıyorum. Filistin anneleri tüm dünyaya örnek oluyor. Onların gücü Filistin’in direnişini omuzluyor. Kadının sevgisi ve umudu hiçbir sınır tanımıyor.” dedi ve konuşmasını, “Hepimizin birbirine ilham verdiği, dayanışmanın hiç eksilmediği bir gelecek diliyorum” sözleriyle bitirdi.

İclal Aydın Sahnelere Dönüyor: 'Ama Değil, Rağmen' ile Türkiye Turnesi Başlıyor

Türk televizyonlarının ve edebiyat dünyasının sevilen ismi İclal Aydın, yeni projesiyle hayranlarını heyecanlandırıyor. “Ama Değil, Rağmen” adını taşıyan tek perdelik müzikli gösteri, 3 Kasım 2025’te İzmir İstinyeArt’ta prömiyer yapacak. Aydın’ın samimi ve duygu yüklü performansıyla sahneye taşıyacağı bu özel proje, ardından Türkiye’nin farklı şehirlerinde uzun bir turne yolculuğuna çıkacak.

70 dakika süren bu tek perdelik gösteri, İclal Aydın’ın kendi kaleminden çıkan metinlerle izleyiciyi adeta onun evine, çalışma odasına davet ediyor. Gösterinin müzikleri Cenk Erdoğan’a, eserler Ozan Ünal’a, kostümler ise Simay Bülbül’e ait. Aydın, sahnede tiyatronun dilini öykü, şiir, müzik ve plastik sanatlarla harmanlayarak seyirciye unutulmaz bir deneyim sunmayı hedefliyor. Performans, Doğu Anadolu’dan Kapadokya’ya, Ege’den İstanbul’a uzanan bir Türkiye hikâyesi anlatıyor; “doğduğu yerde ölen babaanne” ile “durduğu yerde duramayan” torunu arasında geçen, kimi zaman hüznü kimi zaman neşeli anlarla dolu bir yolculuk vadediyor.

Ama Değil, Rağmen”, sevgide, umutta ve insana dair mücadelelerde birleşmenin, yeniden filizlenmenin ve büyümenin mümkün olduğunu hatırlatıyor. Aydın, gösteride “biz genetiğinde mücadele etmek olan, rağmen ülkesinin çocuklarıyız” diyerek seyircisine sesleniyor ve 30 yıllık sanat yolculuğunda biriktirdiği mirası paylaşmaya devam ediyor.

Gazetecilikle başlayan kariyerini televizyon programcılığı, oyunculuk ve yazarlıkla taçlandıran İclal Aydın, sıcak sunumu ve samimi üslubuyla geniş bir hayran kitlesine sahip. Kitaplarıyla okurlarını, televizyon programlarıyla izleyicilerini, tiyatro sahneleriyle sanatseverleri etkileyen Aydın, bu yeni gösterisiyle de kendine özgü anlatımını sahneye taşıyor. Sosyal medyada da büyük ilgi gören turne haberi, hayranları tarafından “İclal Aydın’ın sözleri her zaman umut aşıyor” gibi yorumlarla karşılandı.

Sahnedeki Çöküş: Merve Dizdar’la Bağımlılığın Anatomisi

Bağımlılığın karanlık yüzünü ve yıkıcı etkilerini sahneye taşıyan İnsanlar, Mekânlar, Nesneler, İstanbul’da Zorlu Performans Sanatları Merkezi’nde tiyatro severlerle buluşuyor. Duncan Macmillan’ın kaleminden çıkan oyun, büyük bir yıldız olma potansiyeline sahip, zeki ve yetenekli bir kadın olan Emma’nın trajik düşüşünü gözler önüne seriyor. Emma, tiyatro sahnelerinde parlaması beklenen bir yıldız adayıydı. Ancak, “daha havalı görünmek” için çektiği o ilk sigara, onu yavaş yavaş bar köşelerinde yalnızlığa sürükledi. Zekâsı ve yeteneğiyle sahneleri fethetmeye adayken, alkol ve uyuşturucu bağımlılığıyla kendi hayatını ve çevresindekilerin hayatını uçuruma sürükledi. Emma sadece kendini değil, en yakınlarını da beraberinde karanlığa çekti.

Oyunda, bağımlılığın sadece fiziksel değil ruhsal yıkımı da gözler önüne seriliyor. Emma'nın her sabah morluklar içinde uyanması, yanında tanımadığı erkeklerin olması ve giderek artan çaresizliği, onun ne kadar derin bir çöküş yaşadığını ortaya koyuyor.

Aile ilişkileri de oyunun en dokunaklı yanlarından biri. Emma'nın annesine bilinçsizce uyguladığı şiddet, annenin parmaklarının kırılması ve yıllardır çalamadığı piyano, bağımlılığın karanlık yüzünü tüm çıplaklığıyla gösteriyor. Babasının, "Keşke kardeşin değil de sen ölseydin," sözleri ise aile içindeki kırılganlığı ve umutsuzluğu acı bir şekilde yansıtıyor.

Emma'nın iyileşme süreci ise iki rehabilitasyon denemesiyle anlatılıyor. İlkinde tedaviye direnip yarıda bırakırken, ikinci kez bağımlılığın başladığı anne babasının evine dönerek gerçek bir dönüşüm yoluna giriyor.

İbrahim Çiçek'in yönetmenliğinde sahnelenen oyun, Merve Dizdar'ın unutulmaz performansı başta olmak üzere, Nihal Koldaş, Selçuk Borak, Kerem Arslanoğlu, İsmet Bora Akın ve Ferhat Güneş gibi önemli oyuncularını ağırlıyor.

İnsanlar, Mekânlar, Nesneler, bağımlılığın sadece bireysel bir hastalık olmadığını; zeki ve umut vadeden bir insanın nasıl karanlığa sürüklendiğini ve beraberinde sevdiklerini de nasıl yitirdiğini güçlü bir şekilde vurguluyor. Oyun, karanlığın içinden umuda doğru atılan cesur adımları izleyiciye derinden hissettiriyor.

Gelecek sayımızda yine sanata ve kadına dair birbirinden farklı alanlardaki üretimleri ulaştırıyor olacağız sizlere. Şimdilik sevgiyle kalın.

21.10.2025

KİREMİT ÇATIDAN ANKARA

YAZAN: Ayşe Gülçin İLHAN

aysegulcinilhan@gmail.com

Samanpazarı yokuşunda, çerçeveli ahşap el arabasında, tükenen simitlerin yanık susamları yola savrulmuş. Ayran kalmamış ama çayın tadı yerinde en küçük cam bardakta, ağzına kadar dolu! hiç dudak payı olmaz mı şu koskoca şehirde?

Kiremit çatılarda günün son telaşları. Kediler! Sarı, beyaz, sakın ve kirli kediler! Öykücü ferah kuşlar.

Ve yine gün batıyor Ankara'da... Semaha durmuş iki minare. Selçuklu birisi, diğeri evladı Fatihan. Kale eteklerinde bir garip ney sesi. Hamam önünde olmalı, sakın kabir taşlarının ince kırık kederi...

Bakır sinide iki demli çay, biri sana diğeri nasiplisine. Delikli desenli çay kaşıkları vardı eskiden. Onlar geldi hatrıma, bir de teyzemin evi. Derme atma gecekondudan yayılan kızartma kokusu, hengâme ve mutluluk bizde aile dokusu. Bir şeyler eksik gibi yahut fazla şu bende ki baba korkusu...

Ankara'nın kavuşulmuş hasretleri birikmiş emaye demliğe. Ve dayımın asker mektupları, büyüklere selam edip küçüklerin gözlerinden öpen son satırlar. Aklım hep sende anneanne, aman teskereyi bekle, ben dönmeden sakın bir yerlere gitme! Halı yastıklarda kırmızıyla mavi birbirine eş, yeşil yemyeşil ağaç desenleri altında solgun güneş... Duvar da geyikli kilim ve pikapta eski bir şarkı: "Kol düğmeleri" Birini sevmiştim evvel zamanın içinde... Yıl bilmem kaç, koalisyon hükümeti var o zaman, benzin karaborsa ve uzun uzadıya yağ kuyrukları ... Aynı mahallenin okul yolunda her sabah karşılaşılan kırık kaldırım taşında, göz göze gelemeden bitmişti lise. Bulut bilmezdik biz, daima önümüze bakmayı tembihlerdi öykücü anneler. Ankara belki de bu yüzden keşkelerin bekleme yeri, sahi ne çok keşke bırakmışız Atatürk Bulvarında.

Sonbaharın ilk gün batımları, yağmurları başlamadı henüz. Ama her nedense duygusal bugün gökyüzü... Ha koptu ha kopacak eski kapının demirden kolu.

Salep çıkmadı henüz, limonatanın vakti geçti. Lafı mı olur aramızda, birer çay daha içmenin...

Kediler, ben ve Ankara içimde bin türlü sevmek kaldı. Anlaşılan yine eski heveslerin uzun tümcesi başka bahara kaldı ...

2025

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

Öykü

GRUP ZAMANI

Yazarın 'Anılara Tutunmak' kitabından alınmıştır.

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Ağır aksak iniyordu patika merdivenleri. Soldan vuran son kızılılık, sağda aşağıya doğru sıralanmış ağaçlara yansiyordu.

Birden durdu. Bu görüntüyü kaçırmak istemiyordu. Bir fotoğraf makinesi yoktu. O da bu anı, belleğine kazırcasına baktı baktı, sonra da yeniden aşağıya inmeye başladı.

Parkın merdivenleri, biraz aşağıda oldukça trafik yoğunluğu yaşanan genişçe bir caddeyle kesiliyordu. Genç kadın, caddeye dek inmesini sürdürdü; sonra da sola dönüp alt geçide girdi. Günün son ışıkları, içeriye zar zor ulaşabiliyordu. Geçit oldukça tenhaydı. Bir ürperti yalayıp geçti kadının bedenini. Biraz bundan biraz da burnunun direğini kırarcasına sızlatan koku yüzünden, yürüyüşünü hızlandırdı.

Tam geçitten çıkmak üzereydi ki, duvarın dibinde bir kımlı fark eder gibi oldu. “Bir kedi!” diye düşündü. “Büyükçe bir kedi.” Yakınına gelince, onun bir kedi olmadığını anlamakta gecikmedi. Kalın, tüylü bir battaniyeye sarıp sarmalanmış bir bebek ayaklarının önünde yatmaktaydı. Ara sıra da kedi miyavlamasına benzer sesler çıkarıyor, sanki sessiz durması gerektiğini biliyor gibiydi.

Kadının ilk aklına gelen, “Eğer sahipsizse, evlat edinirim” oldu. Bebeği kucağına alarak, battaniyeyi araladı ve bebeği iyice incelemeye çalıştı. Bu arada geçitten de çıkmıştı. Şimdi onu daha iyi görebiliyordu. Bebek, tepeden tırnağa pembelerle giydirilmişti. “Bir kız çocuğu!” diye geçirdi kafasından. Kendisinin iki oğlu vardı; bu da kız olsundu. Hem iyi de olurdu. Bir kız çocuğunun özlemini duymuştu içinde hep. Gerçi çocuklarını çok seviyordu. Onları kimselere değişmezdi ya; yine de bir kızı da olsun isterdi. Fakat, üçüncü bir çocuğu doğurmayı da hiç düşünmemişti.

Evet evet, bu bebek mutlaka kendisinin olmalıydı. Ona şimdiden kanı kaynamıştı bile. Eve gidince ilk işi, eşiyle konuşmak olacaktı. İnşallah kimseler arayıp sormasındı bu bebeği. Birden kulağına bebek ağlamasına benzer bir ses gelir gibi oldu. Hemen aklına pembeli kızı gelmişti. Yerinden yavaşça doğruldu. Bir yandan da kafasını toparlamaya çalışıyordu. Gözlerini iyice açtıktan sonra çevreyi telaşlı bakışlarla araştırdı. Bebek falan yoktu. Güzel bir yaz ikindisiydi. Açık kalan pencereden, bahçedeki ağaçların akşam güneşinde oynaşmasıyla esen rüzgâr içeriye doluyordu. Bu arada dışarıda dalaşan iki kedinin bebek ağlaması gibi çıkarmış olduğu ses işitiliyordu.

Nerdeyse akşam olacaktı. Nasıl da içi geçmişti. Oturduğu yerde bir kez daha gerinirken, burnuna bir yanık kokusu gelince, yerinden bir ok gibi fırlayarak mutfağın yolunu tuttu. Saatler önce ocağa koymuş olduğu yemek kömür olmuştu.

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

Şiir

NEFES KUŞU

YAZAN: Rengin ÖZESMİ

rozesmi@gmail.com

Dönmedim ki
Bir daha dönemedim dedi kadın
Ruhumu dağıttı rüzgâr/hiç toplayamadım
Balıkçı denizi, nefesini nefesime karıştırdı
Bu nefes kuşu beni korkutuyor

Kızıl karanlık;
Dedi ki-hep aynı yoldan gitmek aynı yoldan dönmek
İstemem aynalarda çoğalırım
Unutmamışsınızdır cambaz ipe asmıştı kendini

Bir kuşun kanadına kondum
Suretim sırlar fabrikasına gitti karanlık eskidi
Eskitti aynaları cambaz
Artık onu ipe asmazlar dedi kadın

Hayal perdesine kuklacı geldi Böylesilikler
Bir hayat bir şiire değer mi
Aralıksız göz kırpma anları
Kim bilir başka neler oluyor içeride...

İşte o zaman
O boşlukta

Gülümseyen çeşme başı fesleğenleri-
Geçmiş-on ikinci dün-

Babaannemin kırlangıçları gelmiş

Güvercinler yem bekliyorlar
Ve öpücüklere boğuyor çocuk annesini
Kelebekli bir kır
Kafamda yellere esiyor
Merdivenler sonu olmayan merdivenler rüyada olur

Çocuksu,
Aralıksız göz kırpma anları-
Cüce kalmış düşler ülkesinde
Başımıza gelen bir hal
Sürekli olarak sökölüp takılması sözcüklerin

Böylesilik
İşte bu
Karşılaşmak

Bir yavaş terzi, eskileri kesiyor
Teyel teyel dikeyordu...

